ლამპარი

ცალკე ნომერი 5 კაპ.

თფილისი

კვირა, 28 (10) მაისი.

1906

წლიწადი პირველი.

თფილისის გუბერნიაში დეპუტატებათ აირჩიეს ერთი სოც.-დემ., ერთი ფედერალისტი, ერთი კადეტი.—მუშა-დეპუტატების ჯგუფის მანიფესტი მუშათა მიმართ.—ვლასა მგელაძის და ნოე ჟორდანიას სიტყვები.—დეპუტატ ალადინის სალამი სოც.-დემ. მიმართ.—ერევანში თათარ-სომეხთა შეტაკება მოხდა.

№ 31 ყოველ-დღიური გაზეთი. № 31

რედაქციისაგან

რადგან გაზეთის გამოცემა ეხლანდელ პირობებში მეტათ ბევრ ხარჯებს თხოულობს და შემოსავალი გასავალს ვერ ფარავს, ამის გამო რედაქცია იძულებულია გაზეთის ფასი აწიოს ამ რიგათ:

წლიურათ	7 მანეთი.
ნახევარი წლით . .	4 მან.
სამი თვით	2 მან.
ორი თვით. . . .	1 მან. და 50 კაპ.
ერთი თვით	80 კაპ.
თფილისში თვიურათ ღირს .	60 კაპ.
ცალკე ნომერი ყველგან . . .	5 კაპ.

ხელის მომწერლების საყურადღებოთ.

ვისაც „**ლამპარი**"-ს გამოსაწერათ რედაქციაში ფული არ შემოუტანია, ხვალიდან გაზეთი აღარ გაეგზავნება.

ხელის მოწერა მხოლოდ რედაქციის კანტორაში და აგენტებთან მიიღება ყოველი თვის პირველ რიცხვიდან.

კანტორა ღიაა ყოველ დღე დილის 10 საათიდან შუადღის 2 საათამდის და საღამოს 5-დან 7 საათამდის, კვირაობით 12—2 საათამდის.

რედაქციის კანტორა გადავიდა მიხაილოვის ქუჩაზე, № 12, სახლი მანუელოვისა.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, Редакція „ЛАМПАРИ".

31 მაისს, 1906 წ., ქ. თფილისში გამოვა ყოველ კვირეული გაზეთი

„სიტყვა"

მღ. ი. ჩიჯავაძის რედაქტორობით.

გაზეთი ეღირება წლის ბოლომდის 2 მ. 50 კ., ცალკე ნომერი 10 კ.

ხელის მოწერა მიიღება თვით რედაქციაში, გრაფის ქუჩა № 3, სამშაბათობით, ოთხშაბათობით, ხუთშაბათობით და პარასკევობით დილის 9—1 საათამდე და „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების" წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქუჩა, თავ.-აზნ. ქარვასლა, ყოველ დღე. 4—2

წიგნის მაღაზია და ჟურნალ-გაზეთების კანტორა

„კოლხიდა"

ქ. ქუთაისში.

ღებულობს: 1) ხელის მოწერას მთელი გუბერნიისათვის ყველა ადგილობრივ და სატახტო პროგრესიულ ჟურნალ-გაზეთებზე, 2) გაზეთებში დასასტამბავ განცხადებებს კერძო პირებისა და დაწესებულებათაგან, 3) წიგნებს საკომისიოთ და 4) ყიდის ცალკე ნომრებით ადგილობრივ და სატახტო უფრო გავრცელებულ პროგრესიულ გაზეთებს იმ ფასებში, რაც ზედ აწერია ე. ი. 3 და 5 კაპ.

ის. კვიცარიძე.

„რევოლიუცია გვასწავლის!"

—

რაც დრო გადის, სულ უფრო და უფრო ეცხოველდება ხალხს ინტერესი სათათბიროს მიმართ, სულ უფრო და უფრო მაგრათ იჯაჭვება ხალხის ყურადღება სათათბიროსთან. ხალხი გაფაციცებით ადევნებს თვალყურს სათათბიროს თვითოეულ ნაბიჯს, ყოველ მის თავგადასავალს, მთავრობის ყოველ საქციელს მის შესახებ. ერთი სიტყვით, სათათბირო ხდება მთელი ხალხის პოლიტიკურ ყურადღების თითქმის ერთად ერთ დასაყრდნობ ღერძათ.

ღრმათ აინტერესებს სათათბიროს მოქმედება და მისი ბედ-იღბალი რუსეთის გლეხობას. ესენი, როცა სათათბიროში თავიანთ წარმომადგენლებს გზავნიდენ, თითქმის დარწმუნებული იყვენ, რომ მათი დეპუტატები და საზოგადოთ სათათბირო „მიწას და თავისუფლებას" მოუპოვებდენ მათ. სხვაფრივ მათ ვერც კი წარმოედგინათ სათათბიროს დანიშნულება და ხალხის წარმომადგენელთა შეკრების მიზანი. მათ მხოლოდ ის კი მიაჩნდათ შესაძლებლათ, რომ მათ წარმომადგენლებს „მიწის და თავისუფლების" მოსაპოვებლათ ბრძოლა დასჭირდებოდათ; ამიტომაც აბარებდენ მათ, მედგრათ იბრძოლეთ და უმიწოთ და უთავისუფლებოთ კი არამც და არამც უკან არ დაბრუნდეთო, დაბრუნდით უკან ან ფარით ხელში ან ფარზე დასვენებულნიო. მხოლოდ აქა-იქ გლეხებში გაისმოდა ხმა დეპუტატების მიმართ: თქვენ იქ იბრძოლეთ და ჩვენ, თუ საჭირო იქნება, აქედან დაგიჭერთ მხარს, აქედან შემოგიერთებთ ხმასაო. გლეხთა მეტ ნაწილს-კი ღრმათ ქონდა გამჯდარი ილიუზია—სათათბირო და ჩვენი დეპუტატები მიწას და თავისუფლებას მოგვიტანენო.

სულ სხვანაირათ ქონდა წარმოდგენილი საქმე პროლეტარიატს. ამას თითქმის სრულებით არ სწამდა, რომ სათათბიროს შეეძლოს ხალხისათვის თვალსაჩინო რამ სარგებლობის მოტანა, „პურის და თავისუფლების" მოპოება. პროლეტარიატს რწმენით, მხოლოდ თვით რევოლიუციონური ხალხი, ყოველგვარ დუმის მიუხედავათ შესძლებს თავისი საკუთარი მარჯვენით მოიპოვოს ცხოვრების გაუმჯობესება. ამ მოსაზრებით და სოციალ-დემოკრატიის ერთი ნაწილის გავლენით, პროლეტარიატის დიდმა უმრავლესობამ სრულიათ ზურგი შეაქცია სათათბიროს, ბოიკოტი გამოუცხადა მას და მის წინააღმდეგ გალაშქრება-კი გადაწყვიტა.

ასეთი იყო ერთი მხრით გლეხების და მეორე მხრით პროლეტარიატის შეხედულება სათათბიროზე და მის მნიშვნელობაზე.

განსხვავებული პოზიცია დაიჭირა სათათბიროს მიმართ თვით ცხოვრებამ, თვით რევოლიუციამ. სულ სხვანაირ როლს ასრულებს თვით სათათბირო მიმდინარე რევოლიუციაში სათათბირო, რასაკვირველია, არ ამართლებს. პირ-იქით ერთიანათ ფანტავს იმ იმედებს, რომლებსაც გლეხები ამყარებდენ მაზე. ამის აშკარა საბუთს წარმოადგენს სარატოვის გლეხების მიმართვა თავიანთ დეპუტატებთან სათათბიროში, რაც გუშინდელ პოლიტიკურ მიმოხილვაში გვქონდა მოხსენებული (იხ. „გლეხები სათათბიროს აფრთხილებენ"). მეორე მხრით, სათათბირო ნათლათ ააშკარავებს უსაფუძვლობას ბოიკოტისტების შეხედულებისას და იმას, რომ მას (სათათბიროს) გვერდს ვერ აუქცევს პროლეტარიატი თავისი რევოლიუციონური ბრძოლის დროს, რომ პირ-იქით იგი გახდება დღეს მთავარ ღერძათ რევოლიუციური ბრძოლისათვის ისე მთავარ ბერკეტათ რევოლიუციისათვის, რომელსაც პროლეტარიატი აუცილებლათ უნდა დაეყრდნოს თავის ბრძოლაში და მძლავრ იარაღათ გამოიყენოს თავის მახლობელ მიზნის მისაღწევათ—დამფუძნებელ კრების მოსაწვევათ.

ამნაირათ თვით ცხოვრება, თვით რევოლიუციის ობიექტიური მსვლელობა ერთიანათ ძირს უთხრის როგორც ბოიკოტისტების ტაქტიკას, ისე გლეხობის შეხედულებას სათათბიროზე, ხოლო სავსებით ამართლებს ეგრეთ წოდებული „მენშევიკურ" შეხედულებას, „მენშევიკურ" ტაქტიკა.

და აი ამ შეხედულების, ამ ტაქტიკის თანახმათ, რომელიც სავსებით მიღებულ იქნა უკანასკნელ სოც.-დემ. პარტიულ სიეზდზე, სწორეთ „მენშევიკური" დამოკიდებულება მყარდება დღეს სათათბიროსთან, სწორეთ ამ ტაქტიკის თანახმათ, თანდათან სულ უფრო მჭიდრო კავშირი ინასკვება დღეს სათათბიროსა და პროლეტარიატს შორის. სწორეთ ამ მიზნით სათათბიროში დაარსდა დღეს ცალკე დამოუკიდებელი ჯგუფი მუშათა დეპუტატებისა; სწორეთ ამ მიზნით ხსენებულმა ჯგუფმა ამ დღეებში მანიფესტი გამოსცა მთელი რუსეთის პროლეტარიატის მიმართ (იხ. ქვემოთ), რომლითაც ავათ თუ კარგათ ურკვევს მას სათათბიროს და მთავრობის დღევანდელ ურთიერთობას, აგრეთვე იმას, თუ როგორი პოზიცია უნდა დაიჭირონ მუშებმა სათათბიროს შესახებ და სხ... სწორეთ იმავე მიზნით სათათბიროს მუშა-დეპუტატთა ჯგუფი ცდილობს მუშათა მიტინგები გამართოს ხოლმე სათათბიროს საქმეებზე მოსალაპარაკებლათ. სწორეთ იმავე მიზნით ს.-დემ. პარტიას განზრახვა აქვს დააარსოს მუშათა კლუბები, სადაც გაირჩევა ხოლმე ყველა ის კითხვები, რომლებიც სათათბიროში იქნება დაყენებული.

ასეთი ტაქტიკა რომ დიდ სამსახურს გაუწევს რევოლიუციას, ხოლო მთავრობას კი აუცილებლათ საბოლოო დაღუპვის გზაზე დააყენებს, ეს თვით ამ უკანასკნელს ბევრ ნამდვილ რევოლიუციონერებზე უკეთესათ შეეგნია და აი მთავრობა უკვე შესაფერ ზომების მიღებას შეუდგა ხსენებულ ტაქტიკის გატარების წინააღმდეგ. ის სასტიკათ უკრძალავს გაზეთებს მუშათა ჯგუფის მანიფესტის დაბეჭდვას; მან მანიფესტის მოთავსებისათვის უკვე პასუხის გებაში მისცა პეტერბურგის გაზეთები „კურიერი" („ნევის გაზეთის" მაგიერი) და „სოვრემენნაია ჟიზნ"; მთავრობამ პეტერბურგში მუშა-დეპუტატს მიხაილიჩენკოს ნება არ დართო მუშათა მიტინგის გამართვისა „დუმის" საქმეებზე მოსალაპარაკებლათ. მთავრობა საიდუმლო მოწერილობას უგზავნის ყველა ფოსტა ტელეგრაფის დაწესებულებათ არ მიიღონ და არ გაგზავნონ სათათბიროში არავითარი ისეთი დეპეშები, რომლებიც ხალხიდან გამოდის. ასე ცდილობს მთავრობა კვლავ ბრძანებებით და მოწერილობებით გადაეღობოს წინ რევოლიუციის ბუნებრივ მიმდინარეობას, ხელი შეუშალოს სათათბიროსა და ხალხს შორის მტკიცე ხიდის გადებას, მაგრამ, როგორც მოგეხსენებათ, რევოლიუცია, არ უყურებს მთავრობის აკრძალვას და ის კვლავ ძლევამოსილათ განაგრძობს თავის გზით მსვლელობას.

სახელმწიფო სათათბიროს მუშათა დეპუტატების მანიფესტი რუსეთის ყველა მუშათა მიმართ

ამხანაგო-მუშებო! თქვენ ხომ იცით, როგორ უპასუხა მთავრობამ სახელმწიფო სათათბიროს მიმართვას ხელმწიფისადმი. ყველამ იცის, თუ რას მოითხოვდა სათათბირო და რა პასუხი გასცა მას მთავრობამ. სათათბირომ მოითხოვა ამნისტია,—მთავრობამ უარი განაცხადა; სათათბირომ მოითხოვა სიტყვის, ბეჭდვის, გაფიცვის, კავშირების და კრების თავისუფლება, პიროვნების ხელ-შეუხლებლობა, სიკვდილით დასჯის მოსპობა, სამხედრო დროის და გაძლიერებულ დაცვის წესების გაუქმება, მან განაცხადა, რომ ნებას არ მისცემს სათათბიროს მიწის კერძო საკუთრებას შეეხოს. მუშებისთვის გაჭირვებულ მდგომარეობაში დასახმარებლათ მთავრობა არავითარ კანონების გამოცემას არ ფიქრობს. ასეთი პასუხის გამო სათათბირომ ერთ ხმათ გადასწყვიტა მინისტრთა საბჭოს სრული უნდობლობა გამოუცხადოს და მოითხოვოს ახალი სამინისტროს დანიშვნა: ეს ახალი სამინისტრო ისეთ პირებიდან უნდა დაინიშნოს, რომელნიც სათათბიროს მიერ სეფე-სიტყვის პასუხათ წამოყენებულ ადრესის მომხრე იქნებიან.

ამხანაგო-მუშებო! ჩვენ, მუშათა დეპუტატებმა, მთელ სათათბიროსთან ერთათ ხმა მივეცით მთავრობისათვის სრულ უნდობლობის გამოცხადებას. მუშა ხალხს, რასაკვირველია, შეეძლო ბევრი რამ დაემატებია სათათბიროს მოთხოვნებისათვის, მაგრამ, ყოველ შემთხვევაში, სათათბიროს ადრესში ბევრი ისეთი რამ იყო, რაც აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს როგორც მთელი ხალხისა, ისე მუშათა კლასისთვის. ამისათვის ჩვენ მოვალეობათ ვსცანით სათათბიროსთან ერთათ პროტესტი გაგვეცხადებია იმ მთავრობის წინააღმდეგ, რომელიც ხალხის ხმას ყურადღებას არ აქცევს. ამგვარათ, ამხანაგო-მუშებო, შესაძლებელია, რომ სახელმწიფო სათათბიროსა და მთავრობას შორის მოხდეს შეტაკება, რომელიც ადრე თუ გვიან მთავრობის სრული დამარცხებით უნდა დაბოლოვდეს, მაგრამ მხოლოდ იმ შემთხვევაშია შესაძლებელი ხალხის საქმის გამარჯვება, თუ სათათბიროში დაწყებულ ბრძოლაში მთელი ხალხი მიიღებს მონაწილეობას.

ამხანაგო-მუშებო! თქვენ ყველანი ხედავთ ეხლა, რომ სათათბიროს არ შეუძლია ხალხს დახმარება გაუწიოს, სანამ მთავრობა მას ხალხის ნამდვილ წარმომადგენლობის უფლებებს ართმევს. თქვენ ხედავთ ეხლა, რომ სათათბიროს ყოველივე კეთილი დაწყებულება მთავრობის თვითნებობის კედელს ეხახება და იმსხვრევა. მთავრობის მფლობელობაში აუარებელი მიწა-წყალია; ის სარგებლობს ჩვენი საერთო უფლებებით და ყოველ გვარ განსაკუთრებულ კანონებით, რომ გლეხობა და მუშათა კლასი დაიმონავოს და დაამციროს. თავად-აზნაურები, ჩინოვნიკები, სამღვდელოება—აი ვის უჭირავს ხელში სახელმწიფოს ჩარხი და ვინ უშლის რუსეთს თავისუფლებისაკენ ნაბიჯის გადადგმას. ხალხის ყველა მოთხოვნების დაკმაყოფილება შეუძლია არა ჩინოვნიკურ მთავრობისგან მოწვეულ სუსტ სათათბიროს, არამედ სრულ-უფლებიან, საყოველთაო, თანასწორი, პირდაპირი და ფარული კენჭის ყრით სარწმუნოების, ხალხოსნობის და სქესის განურჩევლათ მოწვეულ დამფუძნებელ კრებას. ასეთ დამფუძნებელ კრებისთვის სახელმწიფო უფლების გადაცემისთვის ბრძოლა—აი რა უნდა შეადგენდეს ეხლა ყოველი მოქალაქის უპირველეს მოვალეობას, და ჩვენც, დეპუტატი-მუშები, ენერგიულათ ვიბრძოლებთ იმისთვის, რომ სათათბირომ ასეთი დამფუძნებელი კრების მოწვევა მოამზადოს. თქვენ კი, ამხანაგო-მუშებო, ეხლავე უნდა ემზადებოდეთ სათათბიროს დასახმარებლათ, ეხლავე უნდა ემზადებოდეთ სათათბიროსათვის მთავრობასთან შეტაკებაში მხარის დასაჭერათ და თქვენი ინტერესების და უფლებების დაცვისათვის. დარაზმდით, ამხანაგებო, აუხსენით შეუგნებელ მასსას ამ შეტაკების მნიშვნელობა, განამტკიცეთ თქვენი ორგანიზაციები, მოიკრიბეთ ძალა—ის თქვენ გამოგადგებათ. მაგრამ შეერთებისა და მზადების დროს ნუ აყვებით ნურავის პროვოკაციას, ნუ გამოიწვევთ მთავრობასთან განცალკევებულ შეტაკებებს, ნუ დაღვრით პროლეტარიატის სისხლს, თუ ამას აუცილებელი საჭიროება არ მოითხოვს. ეხლა უპირველეს ყოვლისა საჭიროა, რომ მთელმა რუსეთმა, დიდმა და პატარამ, სათათბიროსა და მთავრობას შორის შეტაკებაზე თავისი აზრი გამოსთქვას. მაშ, გამოთქვით, ამხანაგო-მუშებო, თქვენი გულწრფელი აზრი, დადგენილებანი ყრილობებზე და გაუგზავნეთ თქვენ დეპუტატებს. ეს იქნება ჩვენთვის დახმარება მთავრობასთან ბრძოლაში, იმ მთავრობასთან, რომელიც არაფერს აძლევს გლეხობას და მუშებს. გაუმარჯოს მუშათა კლასის ერთობას, გაუმარჯოს მასთან ხალხის თავისუფლებას! ხელს აწერს 14 დეპუტატი-მუშა.

სოციალდემოკრატია და „ავტონომია"

—

იმ საჭირბოროტო კითხვებში, რომლებსაც დღევანდელი რევოლიუციონური ხანა, დღევანდელი პოლიტიკური განწყობილება აყენებს პირველ რიგზე—ყველა კლასების და პარტიების სამსჯავროს წინაშე,—ნათლათ და სავსებით ირკვევა ყველა პოლიტიკური მოღვაწის ბუნებრივი ფიზიონომია, ყოველი ვითომ სოციალისტური, არა-სოციალისტური და ნამდვილი სოციალისტური პარტიის კლასობრივი ხასიათი, მისი ნამდვილი სულის კვეთება, მისი ბურჟუაზიული ან სოციალისტური ლტოლვილება. ამ კითხვების პრინციპიალურ გარჩევაში, მათ შესახებ გადაწყვეტილი აზრის გამოთქმაში ირკვევა აგრეთვე ისიც, თუ ვის მოუწადინებია თავის დამპალი საქონლით, თავის ბურჟუაზიული აზრებით და გრძნობებით დატვირთული გემი ატაროს რევოლიუციის ზღვაში, სოციალისტური დროშის ქვეშ. პარტიათა შორის შეჯახება ასეთ პოლიტიკურ სოციალურ კითხვების ნიადაგზე ყველასათვის აშკარათ ყოფს, რომ ეს გემი კონტრაბანდისტული გემია, მხოლოდ ხალხის თვალების ასახვევათ შემოსილი სოციალისტური დროშით—და ის მეზღვაურნი, რომელნიც ზედ შესკუპებულან ან შეგნებული, ან შეუგნებელი მტრები არიან სოციალიზმის. ჩვენ არასდროს არ გვითქვამს და არც ვიტყვით იმას, რომ მაგალითად, სოციალისტ-რევოლიუციონერები, ანარქისტები ან და ჩვენებური სოციალისტ-ფედერალისტები შეგნებული მოსისხლე მტრები იყვენ პროლეტარიატის და მათ ეზიზღებოდეთ სოციალიზმი... არა, ასეთი მსჯავრის დადება—ეს მხოლოდ მათი პირადი შეურაცხყოფა იქნებოდა და მეტი არაფერი. პირადობასთან კი ჩვენ საქმე არა გვაქვს და ამიტომ ვლაპარაკობთ: მათი რევოლიუციონური გრძნობა ბუნებრივია, ისინი შეიძლება გულწრფელათ იბრძვიან, შეიძლება მათ კიდეც სურთ პროლეტარიატის გამარჯვება, მისი ბედნიერება—სოციალიზმი—და სულით და გულით მოწადინებული არიან დაამხონ კაპიტალისტური წესწყობილება, მაგრამ მათი უბედურებაც იმაში მდგომარეობს, რომ მათი აზროვნება არ ემორჩილება ისტორიული დიალექტიკის ლოღიკას—და ცოცხზე შემჯდარნი ფიქრობენ სოციალიზმის სამეფოში გადაფრენას, უკეთ რომ ვთქვათ, ბურჟუაზიული საშუალებით ლამობენ ბურჟუაზიული წეს-წყობილების დანგრევას.

ერთი სერიოზული პოლიტიკური საკითხია—საკითხი ავტონომიის შესახებ, რომელიც კაი ხანია წარმოიშვა და რომელიც ძალიან გაამწვავა დღევანდელმა რევოლიუციონურმა ხანამ. როგორი პარტიული განწყობილება გამოიწვია ამ საკითხმა? აი როგორი: ერთი მხრით არიან ჩვენებური „სოციალისტ"-ფედერალისტები, რომელთა პოლიტიკური პროგრამის ქვაკუთხედათ გამხდარა ნაციონალური ავტონომია, მეორე მხრით სოციალდემოკრატიული პარტია, რომელიც კრიტიკის ქარცეცხლში ატარებს საქართველოს ავტონომიის იდეიას. ჩვენი აზრით საქართველოს, ან სომხეთის, ან სხვა რომელიმე კუთხის, ავტონომია პირდაპირ ეწინააღმდეგება საზოგადოთ რუსეთის პროლეტარიატის და უმთავრესათ—კერძოთ ქართველი პროლეტარიატის ინტერესებს. სოციალდემოკრატია, რომელიც პროლეტარიატის ინტერნაციონალურ ნიადაგზე შეერთების მომხრეა, არ შეიძლება დამცველი იყოს საქართველოს, სასომხეთის აი სათათრეთის ავტონომიის კავკასიაში. კაპიტალისტური წესწყობილება რუსეთში და კავკასიაში თითქმის ერთნაირათაა განვითარებული. კავკასიის პროლეტარიატიც (ქართველი, სომეხი და სხ. ადგილობ. ეროვნების მუშები) ისეა გახლართული კაპიტალისტურ ექსპლოატაციის კლანჭებში, როგორც რუსეთის პროლეტარიატი. კავკასიის პროლეტარიატი თავისი კლასობრივი თვითცნობიერებით, თავისი პოლიტიკური და სოციალური ინტერესების შეგნებით ერთ დონეზე დგას რუსეთის პროლეტარიატთან და მასთან შეზრდილია, მასთან ნაბრძოლი, დღეს მისი რევოლიუციონური ბრძოლის უმაგრესი ციხე-სიმაგრეა რუსეთის სამხრეთ მხარეში. ეს მან უკვე მრავალჯერ დაამტკიცა. ერთნაირ პოლიტიკურ ნიადაგზე შეერთებულ-შესისხლხორცებულ ერთგვარი პოლიტიკური და სოციალისტური

მომზადებით აღჭურვილი, ერთ დროს უკან დახეული და ერთ დროს გამარჯვებული— ერთად განაგრძობს ბრძოლას პოლიტიკური რევოლიუციის შემდეგაც კაპიტალისტური წეს-წყობილების მოსასპობათ. როგორც კავკასიის, ისე რუსეთის პროლეტარიატს დღეს ერთი პოლიტიკური მიზანი აქვთ. მათი ლახვარი ერთად ხვდება გულში დახავსებულ თვითმპყრობელობას. მათი პოლიტიკური ბრძოლის საგანი ერთია, მათი მოსისხლე მტერი ერთ ციხეშია გამაგრებული და აი ამ ციხისკენ მიდიან იერიშით რუსეთის ყოველ კუთხიდან და კავკასიიდან პროლეტართა რაზმები, ერთი და იგივე მტერი ხელს უწყობს რუსეთის სხვა და სხვა ეროვნების პროლეტარიატის შეკავშირებას, მათ ერთმანეთზე გადაჯაჭვას. ხელს უწყობს ინტერნაციონალური იდეის განმტკიცებას მათ შორის, აქარწყლებს ნაციონალისტურ და შოვინისტურ ცრუ აზროვნებას და ნიადაგს ამტკიცებს სოციალიზმისათვის. ქართველი ფედერალისტები გვეუბნებიან: გამოვყოთ საქართველო, მივანიჭოთ მას პარლამენტარული წესწყობილება, კანონმდებლობითი უფლებაო, და მაშინ ქართველი ერი გაიხარებს, იგი აღარ დაიჩაგრება და თავისუფლად განავითარებს ყველა თავის ძალებსო. რათა? რისთვის? ვკითხოთ ფედერალისტებს დი ისინი გვიპასუხებენ: იმიტომ რომ მომავალ რუსეთის პარლამენტში ქართველი დეპუტატები ერთი წვეთის ოდენა ძალას შეადგენენ და ამიტომ პარლამენტარული უმრავლესობა, შემდგარი უმთავრესათ რუს დეპუტატებისაგან, დაჩაგრავს ჩვენ სამშობლოს, შეუხუთავს მას სულს, განდევნის ენას და სხვაო. რუსეთის პარლამენტარული უმრავლესობა რასაკვირველია ბურჟუაზიული იქნება. ჩვენი ფიქრით ქართველი დეპუტატების დიდი უმრავლესობაც ბურჟუაზიული იქნება. თუ ქართველი დეპუტატები, ვთქვათ, ენის თავისუფლებას მოითხოვენ, პარლამენტის ბურჟუაზიული უმრავლესობა, **ჩემი ფიქრით**, არ გაუხდება წინააღმდეგი ამ წვრილმან კითხვას, რადგან ენის თავისუფლება არსებულ პოლიტიკურ პირობებში სრულებით არ ეწინააღმდეგება მათ კაპიტალისტურ ინტერესებს. ასეთი წვრილმანი კითხვის არ დაკმაყოფილება განხეთქილებას ჩამოაგდებს ქართველ ბურჟუაზიულ დეპუტატების და პარლამენტის უმრავლესობის შუა. პარლამენტის ბურჟუაზიული უმრავლესობისათვის-კი არაა ხელსაყრელი თავის წრეში განხეთქილების ჩამოგდება, რადგან მას დასჭირდება ბრძოლა მძლავრ სოციალისტურ პარტიასთან, რომლის შიშით ის ეგეთი უბრალო მოთხოვნებისთვის არ გადაიმტერებს თავის ქართველ ბურჟუაზიულ ძმებს *) ამ მხრითაც რომ გავსინჯოთ, ფედერალისტების შიში ენის განდევნის შესახებ ვერ უძლებს ვერავითარ კრიტიკას. ეს ტყუილი სიტყვებია და არა ნამდვილი მიზეზი. ნამდვილ მიზეზათ ჩვენ მიგვაჩნია შემდეგი: მიუხედავათ იმისა, რომ კაპიტალისტური წარმოება შედარებით რუსეთის სხვა კუთხეებთან თითქმის ერთნაირათაა განვითარებული, ქართველი ბურჟუაზია ჯერ მაინც სუსტი და პატარაა. ჩვენში მეფობენ როტშილდები, მანთაშევები, პანასიები და ფორუდები—ქართველი ბურჟუაზია კი მათ უკან მიჩანჩალებს, მიჩერებია მათ მძიმე ჯიბეს და ნატვრის ნერწყვებს ყლაპავს. ქართველი ბურჟუაზია წვრილი ბურჟუაზიაა, რომელსაც წელი ვერ წამოუდია საკუთარი კაპიტალების ნაკლებობის და უცხო მსხვილი კაპიტალის მძიმე კონკურენციის გამო. მას, როგორც ყოველ ბურჟუაზიას, სწადია კაპიტალისტური მაღალდაბლობის კიბეზე უფრო ზევით შესკუპება, წელის გამაგრება, გამდიდრება, პროლეტარიატის უფრო ფართო ექსპლოატაცია და უფრო მეტი სისხლის ოქროთ გადაქცევა. სრულებით ბუნებრივია, რომ ამ მიზნის მისაწევათ მას სწადია მოიპოვოს მეტი პოლიტიკური ძალა, უფლებები, გაიჩინოს პოლიტიკური ზღუდეები, რომ მტერი—გარეშე კაპიტალი—ისე ადვილათ არ შემოიჭრას და არ შეაფერხოს მისი გამდიდრების გზაზე მსვლელობა, არ დაარღვიოს მისი კომერციული პლანები, ე. ი. თვითონ შეიქნეს პოლიტიკური ბატონი, თვითონ დაიკავოს პოლიტიკური ცხოვრების სადავეები ხელში და საქართველო თავის სახრავათ გაიხადოს. ამნაირათ საქართველოს ავტონომიის იდეა პირდაპირ გამომდინარეობს ქართველი წვრილი ბურჟუაზიის კაპიტალისტურ ინტერესებიდან და ამიტომ საქართველოს ავტონომიის იდეა ბურჟუაზიული იდეაა და ამ იდეის დამცველნი წვრილ ბურჟუაზიულ იდეოლოგიის გამომხატველნი არიან. ამნაირათ ჩვენი სოციალისტ-ფედერალისტები ბურჟუაზიული იდეოლოგები არიან. ერთი მითხარით, თქვენი ჭირიმე, რა შუაშია აქ სოციალიზმი, ან რა შუაშია აქ ენა, ამდენს რომ ყვირიან მაზე. ნაციონალისტი ყოველთვის ბურჟუაზიული თვალთახედვის წერტილზე დგას. სოციალიზმი და ნაციონალიზმი ეს სამხრეთ-ჩრდილოეთის პოლიუსებია და თუ ჩვენი ფედერალისტები ასე გულათრთოლებული გაიძახიან: სამშობლო, სამშობლოო! ეს მხოლოდ ამ სამშობლოს ნაციონალურ კაპიტალისტურ ექსპლოატაციის სურვილს გამოხატავს. მაგრამ ჩვენ ცოტა გადავცდით საგანს. რუსეთის და კავკასიის პროლეტარიატი, რომელიც იმწამსვე სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლას გამოუცხადებს ახალ ბურჟუაზიულ მთავრობას, როგორც კი შევა იგი პოლიტიკურ ბატონობის ტახტზე, საჭიროებს კიდევ მეტ სოლიდარობას, კიდევ მეტ სულიერ და პოლიტიკურ კავშირს ურთიერთ შორის. ამას, ჩვენი აზრით, ხელს შეუწყობს ცენტრალურათ მოწყობილი პოლიტიკური მექანიზმი. მთელი რუსეთის პარლამენტი იქნება ის ცენტრი, ის ფოკუსი, რომელზედაც მიპყრობილი იქნება მთელი რუსეთის და კავკასიის პროლეტარიატის თვალები. წარმოიდგინეთ ასეთი პოლიტიკური ცენტრები საქართველოში, სომხეთში, სათათრეთში და მაშინ ადვილია იმის წარმოდგენაც, რომ ეს პატარა ბურჟუაზიული მთავრობები გახდებიან ადგილობრივი პროლეტარიატის ბრძოლის უმთავრეს საგნათ. ქართველი პროლეტარი ებრძვის ქართველ ბურჟუაზიულ მთავრობას, სომეხი—თავისას და სხ. ამნაირათ ეს გარემოება მათ კლასიურ ძალებს ანაწილებს, მათ შორის ზღუდეს ქმნის და სჭრის იმ ძარღვებს, რომლებითაც ამ ეროვნებათა პროლეტარნი უკვე შესისხლხორცებიან ერთმანეთს. ამ მოსაზრებათა ძალით ჩვენ—სოციალდემოკრატები—წინააღმდეგი ვართ ფედერალისტების ბურჟუაზიულ-ავტონომიურ წესწყობილების და ვიბრძვით მის მქადაგებელთ წინააღმდეგ. მაგრამ ეს კიდევ არ ნიშნავს იმას, რომ ჩვენ საზოგადოთ, პრინციპალურათ წინააღმდეგნი ვიყოთ ყოველნაირი ავტონომიის—ყოველთვის. არა! როცა დროსა და ისტორიულ გარემოებათა მიხედვით ჩვენ ვეწინააღმდეგებით რაიმე აზრს და სავსებით პრინციპალურათ მას არ უარვყოფთ, ეს არ ნიშნავს „ორაზროვნებას", ეს არ ნიშნავს „საპოლემიკო ოინს", ეს არ ნიშნავს „უბელო კვიცის ხედნას", როგორც ფედერალისტებს გონიათ. ავტონომიის იდეა, როგორც ამნაირი, თავის თავათ დღევანდელ ისტორიულ ან მის მსგავს პირობათა გარეშე, არ ეწინააღმდეგება სოციალდემოკრატიზმს და პროლეტარიატის ინტერესებს. ის ჩვენწინ დგას არა როგორც განყენებული პრინციპის, არამედ როგორც პოლიტიკური ორგანიზაციის საკითხი და ჩვენ მას უარვყოფთ, რადგან დღეს განკერძოებული, ავტონომიური პოლიტიკური ორგანიზაცია მიგვაჩნია შემაფერხებელ ზღუდეთ პროლეტარიატის კლასობრივი ბრძოლისათვის. ჩვენ ზოგიერთ შემთხვევებში, ზოგიერთ პოლიტიკურ პირობებში დღევანდელ ფედერალისტებზე უფრო გაბედულათ მოვითხოვდით ავტონომიას და მეცნიერულათ დავასაბუთებდით მის საჭიროებას სოციალისტური მოძრაობის გასაძლიერებლათ. აი მაგალითი, რომლითაც ჩვენ უფრო ნათელ ვყოფთ ჩვენ აზრს. ვთქვათ, საქართველო რომელიმე პოლიტიკურათ ჩამორჩენილი სახელმწიფო მფლობელობის ქვეშ იმყოფება, მაგალითათ სპარსეთის, აბაშეთის, ან ჩინეთის და სხ. ასეთ ჩამორჩენილ სახელმწიფოში, რომელიც ჯერ კიდევ ძველ პოლიტიკურ ქერქშია გახვეული და ძველ ეკონომიურ ნიადაგზეა გამაგრებული, კაპიტალისტური ურთიერთობა, რა თქმა უნდა არ იქნება განვითარებული. ჩვენ აქ შეიძლება შევამჩნიოთ მხოლოდ კაპიტალიზმის დასაბამი, მის პირველი ემბრიონალური ფორმები, რომლებიდანაც შემდეგში განვითარდება მძლავრი კაპიტალისტური ექსპლოატაცია. იქ არაა მძლავრი, მრავალრიცხოვანი პროლეტარიატი, რადგან პროლეტარიატი, როგორც ბურჟუაზია, კაპიტალისტური წესწყობილების ღვიძლი შვილია. ასეთ სახელმწიფოში ეს კლასი მხოლოდ იჩეკება, მის ეკონომიურ განვითარებასთან ერთად ღებულობს თავის საკუთარ პოლიტიკურ და კლასიურ ფიზიონომიას. ის ასეთ ეკონომიურ პროცესში ხდება პოლიტიკურ ძალათ და თავის კლასობრივ თვითცნობიერების განვითარებასთან ერთად თანდათან ძირს უთხრის ძველ დახავსებულ პოლიტიკურ ორგანიზაციას. სულ სხვა სურათს ვხედავთ საქართველოში: გაცილებით უფრო მძლავრათ და ფართოთ განვითარებული კაპიტალისტური წარმოება, საზოგადოების გარკვეული კლასობრივი დიფერენციაცია, პოლიტიკურ და ეკონომიურ ბრძოლაში ნაწრთობი პროლეტარიატი, რომელიც გამსჭვალულია ინტერნაციონალური სოციალიზმის იდეით და მსოფლიო პროლეტარიატის ბრძოლის ფერხულში ჩაბმულა. —აი ამ შემთხვევაში რომელიმე ჩამორჩენილი სახელმწიფოს ორგანიზაცია ხელს შეუშლის მას თავის ძალები მთელი კაპიტალისტური ქვეყნების პროლეტარიატს შეუერთოს, მას ამოუდგეს გვერდში და მასთან ერთად განაგრძოს ძლევამოსილი მსვლელობა სოციალიზმისკენ. ის სოციალისტური მცნებით გამსჭვალული ამჯობინებს გვერდში ამოუდგეს ინტერნაციონალურ პროლეტარიატს, ვიდრე იცადოს, სანამ კაპიტალიზმი სავსებით არ განვითარდება სპარსეთში ან აბაშეთში და სანამ იქაური პროლეტარიატი არ გაუთანასწორდება მას კლასობრივი თვითცნობიერებით. პოლიტიკურ სიტუაციაში პროლე ითხოვს ავტონომიას და მისი მე —სოციალდემოკრატიული პარტიაც ავტონომიის იდეას.

ამნაირათ, ამ კითხვის გადაჭრა თარი „ულოღიკობა", არავითარი ზროვნება" არ არსებობს. „ჰო"— ჩვენ, როცა განყენებულ პრინციპ გვიყენებენ ავტონომიის საკითხს,— ვამბობთ ჩვენ დაფუძნებულნი დღ პოლიტიკურ და ისტორიულ პირო როცა ამ კითხვას გვაჩრიან, როგორც ვანდელ პოლიტიკურ მოთხოვნილებ „ჰო" და ეს „არა" ერთმანეთს ს თაც არ ეწინააღმდეგება. ასე გონია ლოდ ჩვენს მეტაფიზიკურათ მოაზრ რალისტებს, რომლების ტვინის მოქ ლება ძალიან უხეირო იარაღს წარმო დიალექტიური იდეების გადასამუშავ

ზ—

ქ. პარიჟი.

დეპუტატ ალადინის მოლოცვა.

(ბ-ნ მალაქია ბოლქვაძის ხელით გამოგზ

„მე ვიცოდი, რომ საქართველოში დენ რამდენიმე სოციალდემოკრატ დეპ მაგრამ უმრავლესობა ამომრჩევლებისა ციალდემოკრატები იქნებოდნენ, ამას მოველოდი.

მე გიგზავნით ძმურ სალამს საქართ ამორჩეულ ამხანაგ სოციალდემოკრატებს, თმენლათ გელით აქ, სათათბიროში, ს თოეული მემარცხენე ჩვენთვის დაუფას უნჯეს შეადგენს, რადგანაც ძალიან ცოტ გარდა ამისა ვუძღვნი სალამს აგრეთვე გილობრივ მცხოვრებლებს, რომლებმაც სხვათა აუტანელ პირობებისა, გაარჩ არის ნამდვილი მათი მომხრე და ვინ

მე დარწმუნებული ვარ, რომ ხალხი, ლიც ირჩევს უკიდურეს მემარცხენეებს— ალდემოკრატებს, შესძლებს კიდეც დაუ მხარი თავის დეპუტატებს, თუ ამას მოით საქმის ვითარება, და მათ აგრძნობინებს რომ აქ არა რამდენიმე კაცია, არამედ ხალხი, რომელსაც მტკიცეთ გადაწყვეტი საქმე თავის ხელში წაიღოს".

დეპეშა

(კერძო. 26 მაისი.)

ხოლმოგორი (არხანგ. გუბ.). ჩვენ, თველები—გადასახლებულები—მივედით დობით თავის ადგილზე. სალამი ნათესავ ამხანაგებს. გთხოვთ გამოგვიგზავნოთ გ პი. ადრესი: ხოლმოგორი (არხ. გუბ.). სხვა გაზეთებს გადაბეჭდონ.

ფელეტონი

პირველ-ყოფილი მოაზრე და მისი ყოყოჩობა.

სპენსერის თეორიის თანახმათ, ევოლიუციის, პროგრესის ერთი მხარეთაგანია—წარმოშობა სხვადასხვაობისა; დროთა ვითარებით ბუნების ყოველ კუთხეში ერთგვარობა ირღვევა და იბადება სხვა და სხვა გვარობა, წინააღმდეგობა. ამ თეორიას სპენსერი სხვათა შორის იმით ამტკიცებს, რომ განვითარების დაბალ საფეხურზე, პირველ-ყოფილ საზოგადოებაში ადამიანი ბუნებაში ვერ ხედავდა წინააღმდეგობას, ბუნება მას ერთფერათ ეჩვენებოდა, ვერავითარ სხვადასხვაობას ვერ ამჩნევდა. აგრეთვე მოსდის ახლათ დაბადებულ ბავშს: იგი ყველაფერს ერთის თვალით უყურებს: დედა, მამა, ძაღლი, ქათამი, კედლის საათი მას ერთნაირ საგნებათ ეჩვენება. რაც დრო გადის, ბავში ნელ-ნელა ამჩნევს სხვადასხვაობას, არჩევს დედას სხვა ხალხისგან, სწავლობს განსხვავებას სხვა და სხვა სახეთა შორის. ამნაირივე მოვლენას ვამჩნევთ, როცა ადამიანი პირველათ შეუდგება რამე მეცნიერების შესწავლას; ჯერ სხვა და სხვა თეორიათა შორის განსხვავებას ვერ ხედავს, უკვირს, რას ეპოლემიკებიან ერთმანეთს ესა და ის ავტორები, რა აქვთ მათ საჩხუბარიო. მაგრამ გავა დრო, მოსწავლე დაწვრილებით შეისწავლის საგანს და გაიგებს, რომ ამ ორ ავტორს შორის საჩხუბარი მართლა და ბევრი რამ ყოფილა.

სწორეთ ამ პირველ ყოფილ საფეხურზე დგას გონების განვითარების მხრივ ჩვენი მოწინააღმდეგე (იხილე „შრომა" №№ 36 და 40, ორი უშველებელი ფელეტონი). იგი, როგორც ეტყობა, სულ ახლათ შესდგომია პარტიულ კითხვების შესწავლას და მეტათ ბუნდოვანათ ეჩვენება სხვა და სხვა პარტიათა შორის განხეთქილება. იგი ვერ ხედავს ვერაფერ განსხვავებას იმნაირ საკითხებში, რომლებშიაც დახელოვნებული თვალი პირველ შეხედვაზევე შეამჩნევს დიამეტრალურ წინააღმდეგობას. იგი გავს იმ უმანკო არსებას, რომელსაც ჯერ არ უგემია ნაყოფი ხისა კეთილისა და ბოროტისა და ქვეყნიერობა სულ თვალწარმტაც სხივში გახვეული ეჩვენება. ამ გარემოებას უნდა მივაწეროთ ის მოვლენა, რომ ჩვენი მოპირდაპირის წერილების $^{9}/_{10}$ „ნედორაზუმენია"-ზე არის აშენებული.

ჩვენს ავტორს, ეტყობა, წაუკითხავს პეშეხონოვის წერილიც („სოვრემ." № 1) და ჩვენი შენიშვნაც, მაგრამ აზრთა დიდი სხვადასხვაობა კი ვერა შეუმჩნევია რა და თამამათ გაიძახის: „პეშეხონოვი სრულ თანამოაზრე მეგობრათ თუ არა ძალიან მახლობელ ნათესავათ მაინც გამოდგებოდა ლეოსათვისო".

ჩვენს ავტორს წაუკითხავს კაუცკის პატარა ბროშურა: „კლასიური წინააღმდეგობანი", მაგრამ განსხვავება ვერა უპოვნია რა ამ ბროშურასა და პეშეხონოვის წერილს შორის და თამამათ გაიძახის: „აშკარაა, კაუცკი და პეშეხონოვი ერთს და იმავეს ამბობენო". „კაუცკი და პეშეხონოვი სხვა და სხვა სიტყვებით ერთსა და იმავეს ამბობენ, მათ საჩხუბარი არა აქვთ რა".

ჩვენს ავტორს წაუკითხავს ერთი წერილი მიხაილოვსკისა, მაგრამ განსხვავება ვერ დაუნახია მიხაილოვსკის და სოც.-დემოკრატების თეორიაში და ქვეყანას აუწყებს: „რასაც ეხლახან ამბობენ სოც.-დემ. საუკეთესო წარმომადგენლები, როგორიც კაუცკია, არაფრით განსხვავდება მიხაილოვსკის დევიზისაგან: დაცვა პიროვნების ინტერესებისა"...

ჩვენს ავტორს წაუკითხავს კაუცკის პაწაწინა ბროშიურა: „აგრარულ საკითხი რუსეთში", მაგრამ შენ არ მომიკვდე, მას ვერ დაენახოს განსხვავება მის და ესერების პროგრამაში და თავგამოდებით უმანკოთ გაიძახის: „როდესაც კითხულობ კაუცკის „აგრარულ საკითხს რუსეთში", ავტორი ს.-რევოლიუციონერი გგონიაო". გვწამს, გვწამს, ბ-ნო ს.-რ., რომ გგონიათ.

ჩვენი ავტორი ვერ ხედავს განსხვავებას ჩერნიშევსკის ეკონომიურ თეორიასა და კაუცკის მოძღვრებას შორის. ჩვენი ავტორი უმანკო ყვედრებით გვეკითხება: „რას ამბობს პეშეხონოვი ისეთს, რაც ეწინააღმდეგებოდეს ნამდვილ მარქსიზმის საუკეთესო წარმომადგენლების შეხედულებებს?!

ეს სულ უმანკოების მაგალითებია. ავტორი ყველგან არ იჩენს ამნაირს უვნებელს გაუგებრობას. ზოგი მისი გაუგებრობა ცოტა არ იყოს ტენდენციურია და ვაი თუ ვცდებოდეთ და ავტორის უმანკოებით ტყუილათ ვხსნიდეთ. ჩემს წერილში ნათქვამი იყო ამნაირი ფრაზა: „მარქსიზმი არ ამბობს, ჩვენ გვინდა და იმიტომ განხორციელდება სოციალიზმიო". ავტორი კი ამ სიტყვებს ამნაირათ იმეორებს: „ტყუილია ვითომ „მარქსიზმი არ ამბობდეს, ჩვენ გვსურს სოციალიზმიო". ამ ორ ფრაზას შუა საერთო, რასაკვირველია, არაფერია; ზოგიერთი პესიმისტი ამ დამახინჯებაში დაინახავდა იმას, რასაც რუსები **„передержка"**-ს უწოდებენ. მაგრამ რაკი მე ვიცი ავტორის უმანკოება, მე მაგნაირ ეჭვს ვერ შევიტან. ავტორს ისე გონია, რომ ჩემის აზით, მარქსისტებს სოციალიზმი არ ყვარებიათ. როგორ არა, ჩემო კარგო, ჩვენც ძალიან გვიყვარს სოციალიზმი, მაგრამ ჩვენ იმას მოგახსენებდით, რომ ეს სიყვარული არ არის მიზეზი სოციალიზმის განხორციელებისაო. ხომ მიხვდით? აღარ გაიმეოროთ ეგეთი შეცდომა, თორემ ბევრი **„передержка"**-თ ჩათვლის.

მეორე ადგილას ჩვენი ავტორი ამნაირ აზრს მაწერს: „ჩვენ არავითარი იდეალი, ეთიკური პრინციპი არა გვაქვს, ჩვენ სოციალისტები ვართ არა იმიტომ, რომ ეგ ჩვენი იდეალია..." მე ჩემს წერილში არსად მითქვამს მაგნაირი სიტყვები, მთელი ეს სიბრძნე ჩვენი ავტორის უმანკოების ნაყოფია. ჩვენ აქაც უნდა პატარა გაკვეთილი მივცეთ ჩვენს ქორფა ავტორს: ჩვენ გვაქვს ჩვენი იდეალიც, ჩვენი ეთიკური პრინციპიც; ჩვენ სწორეთ იმიტომ გვეწოდება სოციალისტები, რომ სოციალისტური იდეალი გვწამს, მაგრამ სოციალიზმის განხორციელების მიზეზი ის კი არ არის, რომ ჩვენ ეგეთი იდეალი გვაქვს. აი ეს გვინდოდა გვეთქვა და თქვენ კი ვერ გაგიგიათ; ამიერიდან თავის დღეში ნუღარ გადასცემთ სხვის აზრს თქვენი სიტყვებით, თორემ ბოროტ ხალხს ეგონება, ბ-ნ ს—რს ცილის დაწამება ნდომებიაო.

ჩვენს ავტორს კიდევ მოსვლია ერთი უშველებელი შეცდომა. კაუცკის ბროშურაში ამოუკითხავს ვითომდა ამნაირი სიტყვები: „არ არის კლასი, გარდა პროლეტარიატისა, დაქირავებული მუშები და წვრილი ხელოსნები წვრილ გლეხობასთან ერთათ, რომელიც..." და ავტორი სიხარულით შემხტარა და შემოტრიალებულა, უფიქრია, კაუცკი ეს-ერების რჯულზე მონათლულა და პროლეტარიატის კლასში ათავსებს წვრილ ხელოსნებს და წვრილ გლეხობასო. ვერ გაქებთ, ვერ გაქებთ, ბ-ნო ს.-რ! კარგათ უნდა ჩაუკვირდეთ ხოლმე კაუცკის სიტყვებს და შემდეგ თქვენი კომენტარიები გაუკეთოთ. კაუცკის ეს სიტყვები ამგვარათ აქვს ნათქვამი: „არ არის კლასი, გარდა პროლეტარიატისა, დაქირავებული მუშები ყველაზე წვნიკ გლეხ ხელოსნებს და შინაურ მრეწველებთან ერთათ, რომელიც..." და სხ. იცით ვის უწოდებს კაუცკი „ყველაზე წვნიკ გლეხებს, ხელოსნებს და შინაურ მრეწველებს?" არიან ისეთი გლეხები, ხელოსნები და შინაური მრეწველები, რომლებიც ნახევარზე მეტათ გაპროლეტარებულნი არიან, ე. ი. რომლებიც ნახევარზე მეტს საცხოვრებელს თავის მუსკულების გაყიდვით შოულობს, მაგრამ სხვათა შორის აქვთ მიწა, რომელზედაც თავის სახმარებლათ თესს რამე სანოვაგეს, ან სხვა რასმეს ამზადებს.

ეს „წვნიკი გლეხები, ხელოსნები და შინაური მრეწველები არ გამოდიან ბაზარზე, როგორც მოვაჭრეები, არ არიან დაინტერესებულნი სანოვაგის გაძვირებაში, არ ხდებიან წმინდა პროლეტარებს, როგორც ვაჭარი მყიდველს, მათი თავი და თავი საცხოვრებელი საღსარი სამუშაო ძალის გაყიდვაა. „წვრილი მეურნეები აღარ გამოდიან მსხვილის კონკურენტებათ, ისინი პირობით მხარს უჭერენ მას, მის ნაწარმოებს ყიდულობენ და სამუშაო ძალას აწვდიან *). აი რა აზრით აქვეს კაუცკი პროლეტარიატში „ყველაზე წვნიკ გლეხებს, ხ ნებს და შინაურ მრეწველებს". ამნა ხედულობას საერთო არა აქვს-რა ეს შეხედულობასთან. ეს ესერები პრო რიატთან ერთ კლასში აქცევენ იმ გლ რომლებიც სამუშაო ძალას არ ყიდ თავის მიწის ნაყოფის გაყიდვით ცხო ბენ. ეს გლეხები ბაზარზე ხვდებიან ლეტარებს, როგორც მწარმოებელი, რი მყიდველს. ამიტომ მათი ერთ კ მოქცევა კაუცკის და ყველა ორთო მარქსისტების აზრით, შეუძლებელია. იმედია, ბ-ნო ს.—რ., აღარ აურევთ მანეთში კაუცკის და ესერების შეხედ ბას და იმედია, კაუცკის სიტყვებს სწორეთ გადათარგმნით, თორემ ვინ ბოროტ ხალხს ეგონოს, ბ-ნი ს—რ. ამახინჯებს კაუცკის სიტყვებსო.

მოგეხსენებათ, პირველყოფილ ა ძალიან განვითარებული ფანტაზია ჩვენი ავტორი არც მაგ ღირსებას ა კლებული. იგი ამერიკას ამერიკაზე პირველი ამერიკა: სოც.-დემოკრატ გზას დასდგომიან, რომელზედაც მიხა სკი უთითებდა ჯერ კიდევ მე-70 წლ მეორე ამერიკა: კაუცკი ჯერ გ ბელი დოგმატიკი იყო და ჩერნოვ ტიკის შემდეგ (1900 წლიდან) მო ბულა და ესერების რჯული მიუღ მისტებს", საზოგადოთ, სჩვევია კის აღმოჩენა. ამას წინათ სერ გვიმტკიცებდენ, რომ თურმე კაუც ლესიის სახელმწიფოსგან გაყოფის მ იგივე ავტორი გვიმტკიცებდა, ს.-დე არ იცავენ სხ. კლასების ინტერეს პროლეტარიატისაო. ეხლა ბ. ს— ტკიცებს სოც.-დემ. სხვა კლასებ რესებსაც იცავენო და დასამტკ მოყავს სწორეთ ის ციტატები, ამხანაგმა ლ. დ.-მა „ლამპარში" ამას ქვიან, „моимъ добромъ, да мн челомъ". აქ ჩვენ უფრო „შრომის" დაქციის საქციელი გვაკვირვებს: ხანაგმა ლ. დ.-მა მოიყვანა კაუც ციტატები, „შრომამ" განაცხადა, დამტიცებაა, ეგ ხუთ კაპეიკიანი სავა

---

*) და განა სოციალდემოკრატიული პარტია კი ბურჟუაზიულ პარტიებზე ნაკლებ დაიცავს ჭეშმარიტ ეროვნულ მოთხოვნებს, სხვათა შორის, ენის თავისუფლებას? რედ.

*) კაუცკი: „აგრ. კითხვა" გვ. 142, პროტოპოპოვის რედაქციით ნათარგმნი.

შარაშიძე, [illegible], ბებელაძე, თოფურიძე, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] შიო, [illegible] და სხვ.

ახალი ამბები

◆ თფილისის თავად-აზნაურობის დეპუტატთა საკრებულოში **საგუბერნიო ამომრჩევლების კრება დახურულა.** არჩევნების წინ გაიმართა ამომრჩევლების თათბირი ამხ. ლევან მამულოვის თავმჯდომარეობით. [illegible] ამომრჩევლებმა [illegible], ანდრია კობიაშვილი და [illegible] სხვათა შორის ილაპარაკა ამხ. რამიშვილმა. დაახასიათა რა მუშათა პარტია [illegible], იგი შეეხო აგრეთვე მოწინააღმდეგე პარტიებსაც. ილაპარაკა „პროგრესიულ“ ქართველ თავად-აზნაურობაზე, რომელიც სხვა და სხვა ადგილებში სასტიკათ [illegible] გლეხებს და სხვ. ამხ. რამიშვილს სიტყვა არ გვითავებინა, რომ დაფეთებულივით გამოვარდა კომისიის თავმჯდომარე ჯამბაკურ-ორბელიანი და სიტყვა შეაწყვეტინა.—უნდა შევწყვიტოთ, გვაგვიანდებაო; ნამდვილათ კი არჩევნებისთვის დანიშნულ დროს კიდევ 15 წუთამდე აკლდა. რამიშვილმა სიტყვა განაგრძო. ამის შემდეგ ილაპარაკა ამხ. ალიმ თათრულით. თათარ ამომრჩევლებმა თურმე არც კი იცოდენ ვის აძლევდენ ხმას—ჩვენ გუშინ შევცდით, ბარონოვს რომ მივეცით ხმა, არ ვიცოდით რაში იყო საქმეო, ამბობდენ თურმე ისინი. ფედერალისტთაგან არავის ულაპარაკნია. შემდეგ არჩევანიც დაიწყო. წერილობით დასახელების დროს 46 ამომრჩევლებიდან—ამხ. ლევან მამულოვმა მიიღო 23 ხმა, ამხ. წერეთელმა—27, პროფესორმა ალ. ხახანოვმა—23, აივაზოვმა—24. კენჭის ყრის დროს მიიღეს: ამხ. სვ. წერეთელმა 28 ხმა, აივაზოვმა (კონსტ.-დემოკრატია) 26 ხმა, პროფესორმა ალ. ხახანოვმა—22 და ამხ. მამულოვმა—24 ხმა. ამგვარათ სათათბიროს წევრებათ არჩეულ იქნენ ამხ. სვ. წერეთელი და ბ. აივაზოვი.

◆ „ელვის“ რედაქციიდან დაჭერილთაგან გამოუშვეს შემდეგი პირნი: ფ. მახარაძე, ვ. ახმეტელოვი, გ. ქიქოძე, და შალვა ელიავა, გამოუშვეს აგრეთვე ა. ორი დღის წინად გენერალ გუბერნატორის მიერ არხანგელის გუბერნიაში გადასახლებული »Наша Мысль«-ის რედაქტორი ტეგრანოვი და მ. ცხაკაია.

◆ თფილისში მიღებულ დეპეშის თანახმათ ერივანში **თათარ-სომეხთა ჟლეტა** დაწყებულა. 15 კაცი დაჭრილი და მოკლულია, უმეტესათ სომხები.

◆ 26 მაისს, საღამოს რვა საათზე, რვა შეიარაღებული კაცი **თავს დაესხა** სპასელთი გენერალ-გუბერნატორის მდივან სოლთანს და 900 მანეთი მოსტაცეს. გუბერნატორმა 20 მანეთზე დაიყოლია მძარცველები, 27 მაისს კვლავ დაესხა 2 შეიარაღებული კაცი ვიცე-გუბერნატორს. ერთი მათგანი დაიჭირეს და აღმოჩნდა ოსმალეთის ქვეშევრდომი [illegible].

◆ გუშინ, დილის ათ საათზე, 4 შეიარაღებული კაცი **თავს დაესხა ქალაქის ლომბარდს.** ერთმა მოსამსახურეთაგანმა კარების ჩაკეტვა მოასწრო, მაგრამ თავდამსხმელნი ფანჯრებიდან გაიქცნენ. ერთი კაცი მოკლეს. მოკლული ბიჭის მცხოვრები ამგარ სარქისიანი აღმოჩნდა. ამბობენ იმას თავდასხმაში მონაწილეობა არ მიუღია და შემთხვევით მსხვერპლი გამხდარა. ლომბარდიდან წაიღეს 2089 მანეთი და 31 კაპ. როდესაც ყველაფერი გათავდა, პოლიციაც გამოჩნდა.

◆ თფილისში **პოლიტეხნიკუმის დამაარსებელ საზოგადოების** კომიტეტმა ამ დღეებში მოწოდება გამოსცა საზოგადოებისადმი და კერძო პირთა მიმართ, რომელშიაც სხვათა შორის მოხსენებულია თუ რა შედეგი მოსდევს ახალგაზრდობისათვის კავკასიაში უმაღლესი სასწავლებლის უქონლობას. ისეთი ქალაქები, სადაც უნივერსიტეტებია—შორსაა და მოსწავლე ახალგაზრდობა, განსაკუთრებით ისეთები, რომელთაც მატერიალური ძალ-ღონე აღარ შესწევთ, მოკლებულნი არიან უმაღლეს სწავლა-განათლების შეძენის საშუალებას. ეკონომიურის გაჭირვების გარდა მოსწავლეთ ხელს უშლის კლიმატიური და ტოპოგრაფიული პირობები. ბევრი კავკასიელი ახალგაზრდა ვერ იტანს რუსეთის ნესტიან ჰავას და იღუპება. ასეთ უბედურ მდგომარეობიდან ჩვენ ახალგაზრდობის გამოყვანა მხოლოდ კავკასიაში უმაღლეს პოლიტეხნიკუმის დაარსებას შეუძლიან. პოლიტეხნიკუმთან გაიხსნება განყოფილებები—სასოფლო-სამეურნეო, სამთო, მეხანიკური და ეკონომიური. ამ საქმეს თვით კავკასიის ნამესტნიკი შესაფერ დახმარებას გაუწევსო და სხვ.

◆ **გ. ბილანოვმა** შუამდგომლობა აღძრა გენერალ-გუბერნატორის წინაშე ნება მიეცეს გამოსცეს თფილისში ყოველ დღიური გაზეთი რუსულ ენაზე „პროგრესსი“ და ყოველ კვირეული ჟურნალი „ინტერესნია ზაპისკი“.

ბროშურაა. მხოლოდ, როცა „შრომის“ თანამშრომელს დასჭირდა იმავე აზრის დამტკიცება, „ხუთ კაპეიკიან საიგიტაციო ბროშურას“ მაშინ კი ღირსება დასდებია! ლოღიკაც ასეთი უნდა!

ერთად-ერთი პუნკტი კი სწორეთ გაუგია ჩვენს მოწინააღმდეგეს და ცოტა არ იყოს სერიოზული საწინააღმდეგო საბუთები მოუყვანია ჩერნოვის ერთ წერილიდან. მე ვთქვი, გლეხების და პროლეტარების ინტერესები ისევე ეწინააღმდეგებიან ერთმანეთს, როგორც გამყიდველების და მყიდველების ინტერესები მეთქი. ამაზე ძალიან გამწყრალა ჩვენი მოკამათე და გვეუბნება: „ნუ თუ ვერ მოგიფიქრიათ, რომ თანამედროვე საზოგადოება აღურიცხველ წრეებათ არის დაყოფილი ყიდვა-გაყიდვის პროცესისაგან და მყიდველ-გამყიდველის ინტერესთა წინააღმდეგობა რომ კლასიურ დანაწილებას წარმოადგენდეს, ეხლანდელი საზოგადოება აურებელ კლასებისაგან იქნებოდა შემდგარი“. ეს არის ყველაზე დიდი არგუმენტი ბ-ნ ს.-რისა. მხოლოდ ჩვენს ავტორს ერთი რამ კი ავიწყდება: ყველა კლასები, გარდა პროლეტარიატისა (და გარდა იმ ნაწილებისა, რომლებსაც შუა ადგილი უჭირავთ პროლეტარიატსა და ბურჟუაზიას შორის), მწარმოებელი კლასები არიან და მათ ცხოვრების ძარღვს შეადგენს წარმოება და ნაწარმოების გაყიდვა. თუმც შეიძლება მათ ერთმანეთშიც წინააღმდეგობა ქონდეთ, მაგრამ სუყველანი დაინტერესებულნი არიან თავის ნაწარმოების გაძვირებაში და ერთად-ერთი პროლეტარიატია, რომელიც არავითარ ნაწარმოებს არ ყიდის და ამიტომ დაინტერესებულია ყველა კლასების ნაწარმოების გაიაფებაში. ეს აპირდაპირებს პროლეტარიატს ყველა დანარჩენ კლასებთან, ეს ბადებს პროლეტარიატისათვის ყველა კლასებისგან განსხვავებულ ინტერესს.

აბა ესაა ის გონებრივი ავლა-დიდება, რომლითაც ჩვენზე იერიში მოიტანა ბ ნ ს.-რმა. და მერე რა რიხით, რა მუქარით, რა თქარა-თქურით? ისე ყოყოჩობს, ისე ხმაურობს ბ. ს.-რი, გეგონებათ, ღმერთისთვის ფეხში უტეხნია ხელიო. სათაურშივე ჯერ მაჩანჩალა მომახალა, რომ პირდაპირ ძირს დაეცეო- მერე მომადგა და ყოველ სტრიქონში მიყვირის: „პეშეხონოვის სტატიისა ვერა გაგიგია რაო“, „ლეო ჩერნოვის ბროშურებს არ კითხულობსო“. „ლეო არაფერსა კითხულობსო“, „თქვენც გატაცებული ხართ და არც კი გაგეგებათ, რას ლაპარაკობთო“, „ლეოს ამ თეორიისა ვერა გაუგია რაო“ და მრავალი სხვა კომპლიმენტი. საბუთები ხომ ენახეთ, როგორი მოიყვანა ჩემ წინააღმდეგ: მთავარი საბუთი ის იყო, მე განსხვავებას ვერ ვხედავო. და ესეთ პირველყოფილ საფეხურზე შემდგარი ადამიანი სხვას მისჩერებია, ვერ გაგიგიათ სწორეთ რა კომიკურ შთაბეჭდილებას ახდენს ბ-ნ ს—რის პირში ეს „ვერ გაგიგია“, ეტყობა საბუთების საფანელი შემოკლებია და მაგარ სიტყვებით უნდა მოედანი შეინარჩუნოს.

ორიოდე სიტყვა „მაჩანჩალის“ შესახებ. თუმც ჩვენი მოკამათე, როგორც დავამტკიცეთ, პირველ-ყოფილ საფეხურზე დგას, მაგრამ ეხლავე ეტყობა, რა ბუნების ადამიანია და რა გზას უნდა დაადგეს მომავალში. „მაჩანჩალა“ იმას ქვიან, ვინც ყველაზე უკანა დგას! „სოც.-დემოკრატიის მაჩანჩალა“ ნიშნავს იმას, რომ მე სოციალ-დემოკრატიაში უკანასკნელი ალაგი მჭერია; პარტიულ დისციპლინას შეუჩვეველი ინტელიგენტი ყველაზე უწინ იმას აქცევს ყურადღებას, აბა რა ადგილს მომცემენ პარტიაში; თუ შესაფერი ადგილი არ მიეცა, იწყენს, პარტიას გაებუტება; პარტიობას შეუჩვეველი, ანარხიულ ბუნების ინტელიგენტი იმას ვერ მიხვდება, რომ ყოველ სოც.-დემოკრატისთვის სულ ერთია, რა ალაგი უჭირავს პარტიაში, წინა თუ უკანა, რომ ყოველ ალაგას იგი პირნათლათ ასრულებს თავის საქმეს; გალაღებული ინდივიდუალისტი ცეზარი ამბობდა, მირჩევნია სოფელში პირველი ვიყო, ვიდრე რომში მეორეო; პარტიის დისციპლინას შეჩვეული სოციალ-დემოკრატი კი იტყვის „სჯობს სოც.-დემ. პარტიაში უკანასკნელი ვიყო, ვიდრე ესერებში პირველიო“. ამას აბა სად მიხვდება ბ-ნი ს—რი?

ლეო.

◆ ამის წინათ „კავკაზსა“ და „თფ. ვესტ“-ში გამოცხადებულ იყო შენიშვნა ბათუმიდან, თითქოს თფილისის საფოსტო-სატელეგრაფო ოლქის უფროსი ლინდენი სამსახურს თავს ანებებდეს და იმის ადგილზე სამხედრო ტელეგრაფის უფროსი ნ. ი. კოველსკი ინიშნებოდეს. ახლა როგორც იგივე გაზეთი გადმოგვცემს **ეს ცნობა სიმართლეს მოკლებული ყოფილა.**

◆ განჯის საგუბერნიო კრებაზე დუმის დეპუტატათ არჩეული **დ-რი ბალატუროვი,** რომელიც ამის წინათ თფილისში ჩამოვიდა ამ დღეებში გაემგზავრება პეტერბურგს.

◆ 25 მაისს **მეტეხიდან გაანთავისუფლეს** აპრილიდან იქ დატყვევებული ამხანაგები: მანოვრიანი, ცხაკაია და ტატიანი.

◆ როგორც „კავ.“ გადმოგვცემს ასტაზურში (ზანგეზურში) 23 მაისს, დილით **თათრები თავს დაესხენ** 9 სომეხს: მოკლეს ერთი სომეხი, დასჭრეს სამი. 22 მაისს სოფ. კაიბაღში (შუშის მაზრაში) თათრებს მოუკლავთ 1 სომეხი, ხოლო მეორე დაუჭრიათ.

პროვინცია.

საგურამო. „თავათ არ იყო ქმარი, შიგ გაურიეს წუდაო“! ჩვენი გლეხ-კაცობის საქმეც სწორეთ ასეა. გაჩნდენ ვიღაცა ყაჩაღები და მოსვენებას აღარავის აძლევენ. გზაზე თავისუფლათ არავის ატარებენ, მეტადრე თუ თფილისიდან მოდის და ორი გროში აბადია. სამწუხარო ის არის, რომ ამ ძარცვა-გლეჯას ეს [illegible] პარტიულ საქმეს აბრალებენ და ვითომ პარტიის გულისათვის ჩადიან. რა თქმა უნდა, რომ არავითარი პარტია აქ არაფერ შუაში არ არის და ყაჩაღები მხოლოდ ხალხს აშინებენ ამ ხერხით. მათი სამოქმედო რაიონი არც ისე პატარაა; მთელი საგურამოს ხეობა მცხეთიდან დუშეთამდე მათ განკარგულებაშია.

ამის წინათ ეს ყაჩაღები ეწვიენ ახალ-სოფლის მცხოვრებ ი. მეზვრიშვილს და წაართვეს 200 მანეთზე მეტი. იმავ ხანებში ეწვიენ იოანე ზედაზნელის მონასტერს. საუზმე მოითხოვეს და რადგან ვერაფერი იშოვეს აღუთქვეს—ეკლესიის დღეობის შემდეგ ისევ გეწვევითო.

გლეხები ისე დაშინებული ჰყავს ამ ყაჩაღებს, რომ ხმის ამოღებას ვეღარავინ ბედავს. პოლიციას, რასაკვირველია ახლა მხოლოდ პოლიტიკური საქმე აინტერესებს და ყაჩაღებმა თუნდ ქვეყანა აიკლონ. ზოგიერთ შემთხვევებში პოლიცია ხმარათ ხელსაც უწყობს მძარცველებს და შემდეგ მათ ნადავლსაც ინაწილებს.

Zupus.

—

ქვიტირი (ქუთაისის მაზრა). 18 მაისს, ღამის 12 საათზე, სამა შეიარაღებულმა კაცმა თავს დაესხა ქვიტირის მცხოვრებ ნიკოლოზ რუხაძეს და ფული მოსთხოვა. რაკი ფული არ დაურჩა რევოლვერით მოკლეს და გაიქცნენ. გაქცეულებს დაედევნა მოკლულის შვილი და ერთ მათგანს კიდეც დაეწია, დასწვდა და დაიჭირა. ის ყველაფერში გამოტყდა. აღმოჩნდა ჭიხაიში მცხოვრები შოუნაძე. მეორე მისი ამხანაგი ჩიმაკაძე, ხოლო მესამე—მოკლულის მეზობელი ნესტორ რუხაძე. შოუნაძემ განაცხადა, ჩვენ ამ საქმისათვის წუხელ მოვედით ბათუმიდანაო. ის მძიმეთ დაჭრილია და სასამართლოს გადასცეს. ორ გაქცეულ ყაჩაღს ხელს დაეძებს.

ლანირელი.

—

სუჯუნა (სამეგრელო). 30 აპრილს ჩვენს დაბას ეწვია მაზრის უფროსი. ხალხი აღტაცებით მიეგება, მაგრამ მოლოდინი გაუცრუვდა. უფროსმა მოითხოვა; 1. 7 კაცის გაცემა, 2. 18 ბერდანკა და 30 რევოლვერი, 3. ამ წლის გადასახადი და ძველი „ნედოიმკები“. ვადა 26 მაისამდე. წინააღმდეგ შემთხვევაში მოსახლეზე 2 კაზაკი შეპირდა. ხალხი დიდს გასაჭირშია. მამასახლისი დიდი ხანია პირდებოდა ხალხს ყაზახების შემოყვანას და ვგონებ ასრულებს წადილს. ერთხელ კიდევაც [illegible] 50 კაზაკით, მაგრამ ზიანი არაფერი მოუტანია.

სუჯუნელი.

—

ს. მარტვილი, (სამეგრელო). ცოტათ თუ ბევრათ ყველგან მიწყნარდა რეაქცია და ჩვენში კი გეგონებათ, ახლა იწყებაო. 19 მაისს სენაკის მაზრის უფროსის დაპარებით ხელ-ახლა [illegible] ცხენოსანი კაზაკი იმ მოთხოვნილებების სისრულეში მოსაყვანათ, რომლებიც 16—18 დღის უკან მაზრის უფროსმა გამოჩენილ რაინდ ცომაიას თანხლებით გამოუცხადა მარტვილელებს.—გასაოცარია ადგილობრივი სამაზრო ადმინისტრაციის თავხედობა: ის დაჟინებით და მუქარით თხოულობს გლეხებისაგან 5200 მ. „ნედოიმკის“ გადახდას. (ეს ფული სამ სოფელზე მარტვილზე, ნახარებოვოზე და [illegible] ირიცხება). როგორც სარწმუნო წყაროებიდან ვიგებთ, ეს „ნედოიმკა“ ის ფული ყოფილა, რომელიც მარტვილელებს [illegible] წაართვეს [illegible] გზაზე სახელდობრ 2000 მანეთამდის. ეს ამბავი მოხდა ალექსანდრე III მეფობის დროს და ნუ თუ მას აქეთ ადგილობრივ ადმინისტრაციას არ შეეძლო ამ ფულების მოკრება. ესეც არ იყოს, მარტვილში სპირნაკს ფული წაართვეს და მარტვილელი რა შუაშია! მაგრამ სად არის სამართალი!

[illegible] ისევ ჩვენში კაზაკების ჩამოსვლას. გზაზე ს. ნახარებოვოში გაუძარცვავთ [illegible], საიდანაც წაუღიათ ათი მანეთის ნაყიდი და ფული. ამავ დღეს [illegible] ჯიქიას და გაუძარცვავთ.

იგრეკი.

—

ნაესაკოვის საზ. (სენაკის მაზრა) ამ ბოლო დროს ჩვენში ბრწყინვალე ტოლებმაც წამოყო თავი და სხვა ბნელ ძალებთან ერთად ჩვენი გლეხების კისერზე წამოსკუპებას ცდილობს. გაქრა ფიცი ხალხის ერთგულებისა. ან კი რა ერთობა შეიძლებოდა [illegible] და ხელებ დაკოჟრილ გლეხს შორის. აი ამიტომაც, როცა „დროებამ“ მოიტანა, ყველამ ნიღაბი აიხადა და ხულიგანურის სახით მოეკიდნენ ქვეყანას.

მოქმედება ხულიგანური დაიწყო იქიდან, რომ ახალ პირობებში მამულის გაცემა სწორათ აღარ სცნეს. გლეხობამ ბოიკოტით გასცა პასუხი. მაგრამ აქაც გამოჩნდენ თითო ოროლა პირები, რომლებიც ბოიკოტს არ მიემხრნენ. 13 მაისს ყველა გუთნები აზნაურების მამულში დაჭრილი აღმოჩნდა. საბუთი საკმარისია და ჩვენი რაინდებიც დატრიალდნენ. დატო და გიორგი ბუგუშელები ბოქაულთან მიიჭრნენ დახმარებისათვის. ბოქაულმაც აფრინა ჩაფრები და მამასახლისს მიწერილობა გაუგზავნა: ახლავე გამოიძიე საქმეო. მამასახლისმაც გამოიძია და ამ ძიებაში ხუთი მანეთი ფული და მშვენიერი სადილი იშოვა. ამის გამო „დამნაშავე“ ვერ აღმოჩნდა.

გივი ბარბალეშვილი.

სიტყვა თქმული 26 მაისს ქალაქის თვითმართველობაში, [illegible] ვლასა მგელაძისაგან *).

„იმ დროს, როდესაც თავისუფლებისათვის მებრძოლნი მეტეხის ციხეში არიან გამომწყვდეულნი, როდესაც ჩვენს გარშემო ყოველივე მოწამლულია, ამხანაგები ციმბირში იგზავნებიან, სიმართლისათვის ტანჯულნი ეშაფოტზე აყავთ და ახრჩობენ, იმ დროს, როდესაც ქვეყნის ჯალათნი განაგრძობენ ქვეყნის დაწვა-დარბევას და საუკუნოებით შექმნილ კულტურას ანადგურებენ, როდესაც აი აქ, ამ შენობაში, მთავრობის მიერ დაღვრილი ხალხის სისხლი არ გამშრალა, ამ დროს აქ შევკრებილვართ და სახელმწიფო სათათბიროში წევრებს ვირჩევთ—ასე თუ ისე თავისუფლათ ვლაპარაკობთ...

სად არის ის ძალა, რომელმაც ეს მოგვანიჭა და მოგვცა საშუალება აქ თავი მოგვეყარა? სად არის ის ძალა, რომელიც განსაცდელისაგან იხსნის ტანჯულ კაცობრიობას, ცრემლებს შეაშრობს თვალებზე? ვინ აალაპარაკა დღევანდელი მწერლობა ასე თავისუფლათ? ვინ შეხსნის ბორკილს მეცნიერებას, ვინ დაამსხვრევს იმ სამარცხვინო მონობის ჯაჭვს, რომლითაც შებორკილია მთელი რუსეთი? ეს კლასი არის გაყვლეფილი, საზოგადოების მიერ აბუჩათ აგდებული, მარა ცხოვრების მიერ მებრძოლათ ცნობილი პროლეტარიატი...

ეს კლასი მთელ ისტორიაში წითელ ზოლივით არის გატარებული, ის ძირიდან აწევება ზევით და კაცობრიობას წინ მიაქანებს... ის თავის დაკორძებული ხელებით იცავს არამც თუ თავის ინტერესებს, არამედ ყველა მოქალაქისას, ამის მოწმე ხართ თქვენ, მოქალაქენო. პროლეტარიატი იცავდა სომეხ-თათართა შეტაკების დროს ყველა მოქალაქეთა ინტერესს, მან თავის გულმკერდით შეებრძოლა უსამართლობას და დაღვარა სისხლი.

ნაძალადევის უბანი მორწყულია მუშათა სისხლით, როდესაც მტარვალთა მხეცებმა საუკეთესო დარაჯნი ღორებივით დაკლეს, მათი სახე ხანჯლის წვერებით დაამახინჯეს, ესეც არ აკმარეს და ღარიბი სამოსელიც გააძრეს, მკვდრები გაძარცვეს... ისინი იცავდენ და იცავენ ყველას, განურჩევლათ. პროლეტარიატი თავის სისხლით იცავს ხალხთა ინტერესს, რადგანაც თვით ხალხი და ხალხის შვილია.

როდესაც არჩევნების დრო დადგა, პროლეტარიატს ყოველი მხრიდან მიესიენ: „შენი ხმა მე მომეცი, შენ ინტერესს მე დავიცავო“. საზოგადოებამ თავის თვალით ნახა, ვის შეეძლო მისი ინტერესების დაცვა, მან ნახა და გამოსცადა, რომ ხალხის ინტერესების დაცვისთვის ბრძოლაა საჭირო, თავის დადება და ციხე-ციმბირში წამებაა და არა მარტო ლიტონი სიტყვები. ამიტომ ხმებიც ისეთ კლასის მიერ წამოყენებულ კანდიდატს მისცეს, რომელიც ცხოვრების მკაცრ ბრძოლაში რკინის ფოლადივით გამოწრთობილია და ვისაც მდგომარეობით ყველა ერის ინტერესების დაცვა თანაბრათ შეუძლიანთ...

სხვათა შორის აქ ქალაქის თავმა თქვა: ნოე ჟორდანიას პიროვნება ღირსია ამ პატივისცემისათ. მას უმთავრესი დაავიწყდა, ჩვენში ყოველთვის პიროვნებაა გაბატონებული და ისეთი შეხედულებაა, რომ აბა თუ იმ „გმირს“ ქვეყნის გადაბრუნება შეუძლია... ვინ არის ნოე ჟორდანია? ვინ წამოაყენა იგი? ის ეკუთვნის სოციალდემოკრატიულ მუშათა პარტიას. აი ეს პარტიაა ყურადღების ღირსი, აი ეს პარტიაა საკითხავი და პატივსაცემი. ეს პარტია, რომელიც შედგება მუშა ხალხისაგან, უსწავლელი და უმთავრესათ კურს-დაუმთავრებლებისაგან—აი ესენი იცავენ ადამიანის პიროვნებას, ამათ იციან პიროვნების პატივის ცემა, ჩვენ აი ამ გულ-მკერდით ვიცავთ იმ კულტურას, რომელიც შექმნილია ამდენი ხნის ცხოვრებით. აი, ამ დაკორძებული მაღლიანი ხელებით მივყავს კაცობრიობა განათლების გზაზე, და როცა რაიმე ხიფათი მოელის მას, გასალოკავებული დარაჯათ ვუდგებით და ჩვენ გულ-მკერდს ვუშვერთ ტყვიას...

ნოე ჟორდანია ამ პარტიის ღვიძლი შვილია, ის ამ პარტიამ წარმოშობა, მისი სახელი ჩაქსოვილ-ჩაგრეხილია ოქროს ასოებით ამ პარტიაში, ჩვენი საუკეთესო ამხანაგები ჩამპალ-ჩამკვდარან მიწის ქვეშ სარდაფებში მუშაობით; ეს ერთია, რომელიც აქ ჩვენს წინ ზის და ამ დროს კი ათასები იმალებიან... ასე იზრდება ეს პარტია, რომელსაც ნოე ეკუთნის, მათ დღემდის არავინ იცნობს, მათ ჰაერი არა აქვთ სასუნთქი, დატყვევებულსავით შრომობენ ნესტიან სარდაფებში იმ დროს, როდესაც სხვა პარტიები ხავერდით მოფენილ, როიალის გვერდით ბურჟუაზიულ ფრაზების წვერას შეექცევიან... ნოე ჟორდანიას ერთი სახელი აქვს, რომლის განსაზღვრა არ შეიძლება—ეს არის რევოლუციონერი. ნოეს ცხოვრება ამ სიტყვაში გამოიხატება და ეს უდიდესი ჯილდოა ადამიანისთვის და კერძოთ ნოესთვის.

ამხანაგებო! რისთვის იბრძოლებს ნოე, რათ დაიცავს ჩვენს ინტერესს ის დუმაში? როდესაც ნოე იქ იბრძოლებს, სადაც ამართულია ოქროს კერპები, ჩვენ აქ გვმართებს ბრძოლა, ჩვენ აქ ანგარიშს უნდა ვუწევდეთ ყოველ მის მოქმედებას, და ცხოვრებაში უნდა გაგვყავდეს, ჩვენს ინტერესს ის იქ დაიცავს, ჩვენ აქ ქუჩაში უნდა ვიცავდეთ, ნოე და ამორჩეული კაცები კი არ მოგვიტანს თავისუფლებას, არა, ჩვენი ბრძოლა, ბრძოლა შეგნებული და ერთი ტაქტიკით გამომუშავებული—ჩვენ იმითი გავსხვავდებით სხვა პარტიებიდან, რომ შეცდომას მივიღებთ, იმითი, რომ ჩვენ ცხოვრების შვილი ვართ, მასთან ერთათ მივდივართ ისტორიულ გზაზე და არა შეთქმულობით... ნოე ჟორდანია [illegible] კი არ დაიცავს ჩვენს ინტერესს, არამედ ამას ჩვენ, მუშები უნდა ვაკანონებდეთ—ჩვენ მასთან უნდა ვიყოთ და ის ჩვენთან...

მოქალაქენო! თქვენ შეასრულეთ მოქალაქობრივი ვალი, რომ კენჭი სოციალდემოკრატიას მიეცით, მარა განა ეს დაამშვიდებს თქვენ სინდისს? არა, თქვენ აი რა გმართებთ: როდესაც თქვენი ამორჩეული კაცი მოგიწოდებს თქვენ საბრძოლველათ, თქვენ როგორც ერთი კაცი, ისე უნდა გამოხვიდეთ ქუჩაში პროლეტარიატთან ერთათ და მასთან უნდა იბრძოლოთ იმ თავისუფლებისათვის, რომელიც ისეა საჭირო ყველა თქვენგანისათვის, როგორც ჰაერი და საჭმელი... აი მაშინ შეასრულებთ თქვენ თქვენს ვალს, აი მაშინ იქნებით ღირსი მოქალაქის სახელის ტარების...

და შენ, მებრძოლო, წადი იქ, სადაც გგზავნის მუშათა პარტია, მოითხოვე ის, რაც აქ ხელში ჩაგაბარეს და როდესაც საჭირო იყოს, მოგვიწოდე ჩვენ შენთან შეზრდილ მებრძოლთ, მოუწოდე ამ არწივებს—ამ პროლეტარიატს, რომელიც შავარდენივით დაგყურებენ ზევიდან, და ქუჩაში ვიქნებით, ჩვენი სახლი ქუჩაა, ის გვზრდის, ის გვპატრონობს როცა [illegible] გამოგვყრიან და იქიდან უნდა მოვიპოვოთ თავისუფლება...“.

სიტყვა მრავალჯერ შეაწყვეტინეს ხანგრძლივის ტაშის ცემით, ბევრს დამსწრეს გული აუჩუყდა და აქვითინდა.

ამხანაგ ნოე ჟორდანიას სიტყვა

„ამხ. მგელაძის სიტყვამ მთლათ შეარყია ჩემი არსება. იგი ბევრ რამეს მახსენებს ჩემ შავ-ბნელი წარსულიდან... ჩვენ ერთათ ვმუშაობდით და ვეწეოდით ისეთ საქმეს,

---

*) ვბეჭდავთ შეუსწორებლათ, ისე როგორც ავტორმა მოგვიტანა.

რომელიც სასტიკათ აღკრძალული იყო მაშინ. ამ წარსულის გახსენებამ ჩემზე იმოქმედა და ბოდიშს ვიხდი დამსწრეთა წინ, რომ არ შემიძლია გულ გრილათ მოვისმინო იგი. ჩემი არჩევა დეპუტატათ ჩემი პირადი კი არა მუშათა პარტიის პატივის დიდება და გამარჯვებაა. პირადათ მე ყოველთვის ვყოფილვარ და ვიქნები უბრალო ჯარის კაცი მუშათა ლაშქრისა და მხოლოდ დრო და დრო პარტიულ ორგანიზაციაში საქმეთა ვითარებით მხვდებოდა მუშათა საქმის ხელმძღვანელი როლი. დღეს მე წილათ მხვდა თფილისის დეპუტატობა. ჩვენ, სოც.-დემოკრატები, სრულიათ არ ვფიქრობთ, თითქოს დეპუტატს შეეძლოს ხალხს რამე მისცეს. მახსოვს—რუსეთში გლეხები დეპუტატებს რომ დუმაში ისტუმრებდენ—აბარებდენ: მიწა და თავისუფლება მოგვიპოვეო. ჩვენი აზრით ეგ დიდი შეცდომაა. მიწის და თავისუფლების მოპოვება დეპუტატებს არ შეუძლიათ და ვერც დუმა შეეხება ამას. მიწა და თავისუფლება თვით გლეხებმა უნდა მოიპოვონ., ყოველი კითხვა, რომელიც სათათბიროში იქნება წამოყენებული, თვით ხალხისაგან უნდა დაბოლოვდეს და გადაწყდეს. ამომრჩევლებმა არ უნდა დაივიწყონ თავიანთი მოვალეობა და დეპუტატის ყოველ მოთხოვნას დუმაში მხარი უნდა დაუჭირონ და მასთან ერთათ არკვიონ დუმაში წამოყენებული კითხვები. სულიერი კავშირი დუმის დეპუტატებსა და ხალხს შორის არ უნდა გასწყდეს- დიდი პოლიტიკური კითხვები წყდება არა დუმაში დეპუტატების მიერ, არამედ ქუჩაზე თვით ხალხის მიერ.

მუშათა შორის

ჭიათურის მაღაროებში. წელს ჭიათურიდან ძალიან ბევრი ქვა გადის. ამის გამო მას უთვალავი ხალხი მოაწყდა. ღმერთო ჩემო, რამდენი პოდრაძჩიკია, ვინ გინდა, რომ არ პოდრაძჩიკობდეს აქ: მოაგროვებს თუ არა ასს ან ორას მანეთს რომელიმე ჩარჩი, ის უკვე კაპიტალისტი ხდება: ქირაობს მუშას, მეურმეს, და იწყებს ჩარჩობას. ასეთი პოდრაძჩიკები მშვენივრათ გრძნობენ თავს ჭიათურაში. ან კი რა ენაღვლებათ. მუშა ხელი იაფია, ძვირფასი მანქანების ყიდვა საჭირო არაა, მუშის არც ბინაზე არც წყალზე, არც მაღაროების ხეირიან კანათუბაზე თავს არ იტკივებენ.

მაგრამ არ იფიქროთ, რაკი პოდრაძჩიკები და ექსპორტიორები ჯიბეს ისქელებენ, მუშებიც კარგათ ცხოვრობენო. პირიქით, არ ვიცი, თუ სადმე ასეთ გაჭირვებულ მდგომარეობაში იყოს მშრომელი ხალხი. პირველათ ისა, რომ ძლიერ ბევრია უსაქმო მუშა. რადგან დასავლეთ იმერეთში ძლიერი ქესატობაა, ამიტომ სახლს სოფელს გაურბის და ქალაქში მოდის ორი გროშის საშოვრათ. თუმცა მადნებში მუშაობა მომატებულია, მაგრამ ყველა მაინც ვერ შოულობს სამუშაოს, ბევრს ღამის გათევა ცის ქვეშ უხდება ბინის უქონლობის გამო. უსაქმოთა რიცხვს ამრავლებს კიდევ შემდეგი გარემოება: ბევრი ახალ ჩამოსული და ადგილობრივი მრეწველიც ეზიდება ქვის მაგიერ მიწას. ეს ვაჭბატონები ქირაობენ ერთს ან ორს მუშას, ურემს და ჩამოაქვთ ჭიათურაში და ამ მიწას ქვათ ასაღებენ; მადნის მუშები ამის გამო ბევრი გამცდარია, რადგანაც ნამდვილი ქვა ცოტა გადის. ასე ერთი მიწაზე მომუშავე ოცსა და მეტს მადნის მუშას ტოვებს ულუკმაპუროთ, ზოგი ამ პოდრაძჩიკთაგანი მთელ კვირას ამუშავებს მეურმეებს და მუშებს და როცა ქირის გადახდის დრო მოაწევს, სადღაც გაქრება მუშების ფულებიანათ. ყველა ამის გამო ჭიათურის ერთ რაიონში, (პერევისაში) შეიკრიბა ორასამდე მუშა, ილაპარაკეს ამის შესახებ და გამოიტანეს რეზოლიუცია, რომელშიც ისინი კიცხავდენ ამ ჩარჩ-ბატაცების საქციელს და გადასწყვიტეს: „აეკრძალოს იმ წვრილ ბატაცებს ცუდი დორსების შავი ქვის ზიდვა, რათა უზრუნველ ვყოთ ჩვენი მომავალი, თავიდან ავიცილოთ კრიზისი; არ ვამუშაოთ ისეთ მრეწველებთან, რომლებმაც თავი ისახელეს მუშების ფულის გატაცებით და ჩარჩ-ბატაცობით; განაწილდეს მეურმეები ისეთ მრეწველებ შორის, რომლებიც მაღაროებში ამუშავებენ მუშებს და პირნათლათ უსწორდებიან მათ". როგორც გადმოგვცეს, ამ გადაწყვეტილებამ დიდი გავლენა იქონია ჩარჩებზე და ზოგმა დაუყონებლივ მიატოვა თავისი ხელობა. კარგი იქნება, რომ სხვა რაიონებიც მიბაძავდენ პერევისელების მაგალითს.

არც რკინის გზის (რემონტის) მუშები არიან უფრო კარგს მდგომარეობაში: იმათთვის ღმერთს მოუვლენია კეთილის მყოფელი ვინმე სერგო ბარბაქიძე. ეს გვამი უწინ უბრალო მუშა ყოფილა, მაგრამ შემდეგ გზის ოსტატობა მიუღია. და ამ დღიდან დაუწყია მას თავისი მოღვაწეობა. ის თურმე ხშირ-ხშირათ ითხოვს მუშებს, რომლების ადგილზე ისე არ მიიღებს არავის, თუ თუთხმეტი ან ოცი მანეთი ქრთამი არ გამოართვა. ამუშავებს ოთხ ან ხუთ თვეს და შემდეგ ხელ-ახლა ითხოვს. ჰყავს 25—30 მუშა, ხოლო წერს კი სამოცს, სამოცდა ათს, და თითქმის ორმოცი მუშის ქირას ჯიბეში იდებს. ჰყავს აგრეთვე საქონელი, რომელსაც გზის მუშებს აწყესინებს სახაზინო ადგილებში; მუშების სადგომში საქონელს აწყვდევს; საქონელს რო დაკლავს, მუშებს აიძულებს იქიდან ეს ხორცი ზიდონ თუ არა და ადგილიდან ითხოვს. ერთი სიტყვით ეს ვაჟბატონი სერგო ნამდვილი თვითმპყრობელია, არავისა არ ეშინია, „ახალთაობის" გარდა. ეხლა, რაკი რეაქცია გაბატონდა, ის უწინდებურათ განაგრძობს თავის მოღვაწეობას. საჭიროა მუშებმა საერთო ძალით აღკვეთონ ეს ვაჟბატონი.

X

რუსეთის პრესა

პეტერბურგში ახლათ გამოსულ ს.-დემ გაზეთ „კურიერში" ა. პოტრესოვი („სტაროვერის ფსევდონიმით ცნობილი) იმავე ტაქტიკას ურჩევს სათათბიროს, რაც ჩვენ ვურჩიეთ ჩვენი გაზეთის მე-28 ნომერში. იმის აზრით, სათათბიროს მხოლოდ ხალხთან ერთობით შეუძლია ძალა მოიპოვოს:

„ეს ერთობა არის აუცილებელი საჭიროება არა მარტო მის გასამარჯვებლათ, ხალხთან ერთობა არის ერთათ ერთი საშუალება სათათბიროს არსებობისა. რაც უნდა ბურჟუაზიული იყოს დუმა, ამ გზას ვერ აცდება,—ამ გზაზე დააყენებს მას ელემენტარული გრძნობა თავის დაცვისა.

ეს გზა უნდა აირჩიოს სათათბირომ მაგრამ „უნდა" იმას არ ნიშნავს, რომ იგი შეურყევლათ და მტკიცეთ დაადგება ამ გზას, არ გადაუხვევს მას და არ დაიწყებს ერთ ალაგის ტკეპნას. ტყუილათ კი არა ქვიან ბურჟუაზიული, ტყუილათ კი არა ქვიან „კადეტების" დუმა, რომ გზას არ გადუხვიოს და ერთი ალაგი არ ტკეპნოს.

ჩვენ უნდა მას გზა გავუწმინდოთ და მაზე დავაყენოთ, ეს საქმე უნდა გააკეთოს მთელი ხალხის აზრმა და მთელი ხალხის ნებამ. ყველა პარტიები, რომლებსაც კი ხალხთან აქვს ერთობა, უნდა ამხედრდენ, და ყველაზე წინ, რასაკვირველია ის პარტია, რომელსაც რევოლიუციონურ პროლეტარიატის პარტია ქვია".

ამისთვის სტაროვერის აზით, საჭიროა: „ყველა კრებებმა, მიტინგებმა, ყველა კლუბებმა, ორგანიზაციებმა ეს მოთხოვნა უნდა წარუდგინონ დუმას, როგორც უახლოვესი. დუმა უნდა შეიქნეს საორგანიზაციო ცენტრათ! დუმა უნდა შეუერთდეს ხალხს! სოც.-დემ. მხოლოდ იმ პირობით დაიწყებს დუმის დასაცველ კამპანიას, თუ დუმა ხალხთან ერთობის გზას დაადგება. ამავე აზრს უქვემდებარებს პარტია დუმის კრიტიკას, მის სიტყვის და საქმის დაფასებას".

წერილი რედაქციის მიმართ

ბ. რედაქტორო.

უმორჩილესათ გთხოვთ, ალაგი დაუთმოთ „ლამპარში" შემდეგს ჩემს წერილს.

გორის მაზრაში ხმა გაუვრცელებიათ, ვითომც მე ყაზახების დახმარებით ღალები მომეკრიბოს ს. მერეთში და სნეკვში.

ამით ვაცხადებ, რომ მე არც ყაზახები გამომიწვევია, არც რაიმე დახმარება მითხოვნია მათთვის და არც ღალებიმომიკრებია მათი წყალობით.

ვისაც ჩემი ღალები ემართა, თითონ მომიტანა, რაც ემეტებოდა- მე ძალა პირადაც არავისთვის დამიტანებია, არამც თუ ყაზახებისთვის მიმემართოს დახმარებისთვის.

აზნაური გრიგოლ ფურცელაძე

—

გაზეთ „ლამპარი"-ს მე 12 ნომერში მოთავსებული იყო წერილი, სადაც კორესპოდენტი „მუშა" ეხება ჩემს ვითომცა საზიზღარ საქციელს და რეაქციონურ ელემენტებზე მაღლა მაყენებს სისაძაგლით. ვნახოთ რამდენად მართალია ბ-ნი „მუშა" თავის წერილში. აი რას ამბობს ჩემ წინააღმდეგ მიმართულს წერილში „მუშა": „მიუხედავათ პოლ. ნეიგებაუერის ცირკულიარისა, რომლითაც ცხრა საათის სამუშაო დღე წესდებოდა, ჩვენმა გზის ოსტატმა ეზეკია გურულმა არსებული რვა საათის სამუშაო დღე 14 საათამდე აიყვანა. „ჩვენ შეიძლება არ გვენდოს ბ-ნი კორესპოდენტი და თვითონ დავითვლევინოთ: ჩვენი მუშები სამუშაოზე გადიოდენ დილის ექვს საათზედ, მოდიოდენ სამუშაოდან საღამოს ექვს საათზე.—დასასვენებლათ ეძლევათ სამი საათი. გამოაკელით თორმეტს სამი და მიიღებთ ცხრა საათს. შემდეგ ბ-ნი „მუშა" მისაყვედურებს იმას, რომ მე ვითომ მუშები მივრეკე-მოვრეკე 32 მუშიდან 24 დავითხოვე,—მტკნარი სიცრუეა. რეაქციის მძინვარების დროს მე მყავდა 57 63 მუშამდე.—აპრილის თვეში, რადგან მუშა ვერ ვიშოვე 50 კაცი მყავდა,—ნებადართულ რაოდენობაზე ათი მუშა მაკლდა. (მუშებს კი არ ვერეკებოდი, პირიქით ვეძებდი) შემდეგ ამისა, 27 აპრილს გზის უფროსისაგან მოწერილობა დაგვეირიგდა ამ ნომრით № 1380 რომელიც იწერებოდა: **дорожнымъ мастерамъ 4-го участка. За неимѣніемъ денегъ пришлось сократить у всѣхъ число мѣсячныхъ рабочихъ**... ამ მოწერილობის შემდეგ მე 55 კაცის ნებართვა ვითხოვე, რაზედაც მხოლოდ ოცდა ათი კაცის ნება დამრთეს. დამჭირდა ოცი კაცის გაშვება (და არა 24), რომლიდანაც ხუთი კაცი თავის ნებით წავიდა. დანარჩენები კი მეტი გზა არ იყო ჩემი სურვილის წინააღმდეგ უნდა დამეთხოვა და კიდეც გავუშვი. ეს არის თქვენგან ნაჩვენები მირეკ-მორეკა?.. ამბობთ, რომ ძველი მუშების მაგივრათ ახლები მიიღოო, მე ახალი მუშები არავინაც არ მიმიღია და არც ჩემი ნებით გამირეკია ვინმე. ამ მშვენიერებას ბ-ნი „მუშა" იმასაც უმატებს, რომ ე. გურული გაზეთის კითხვას არ გვანებებს და სხვ... რასაკვირველია იმ დროს, როდესაც მე თითონ ჩემი შრომა არ დამიშურნია და რამოდენიმე მუშისათვის ანბანი მისწავლებია, ამავე დროს მე გაზეთის კითხვას დავუშლიდი ვისმეს?.. ტყუილია ბ-ნო „მუშავ" ტყუილი და საწყენი უფრო ის არის, რომ „მუშის" ფსევდონიმით მით მუშურ საქციელს ეწევით. პატიოსანი მუშა ეგეთ პორიკანობას და კაცის პიროვნების ტყუილ-უბრალოთ შელახვას არ ეცდება.

დასასრულ ბ-ნო „მუშავ" ამასაც არ სჯერდებით და ამასაც კი მწამებთ, რომ ვითომ მე დიდი მადლიერი ვიყო რეაქციის და საქმის მოთავეებს მაწანწალებს ვეძებდე.—მე ეს არასოდეს არ მითქვამს და ნურც მათქმევინოთ. სიმართლის აღსადგენათ ბ-ნო „მუშა" მე დიდი მადლიერი დაგრჩებით თუ მედიატორულ სამართალში გამომყვებით. დარწმუნებული ვარ პატივცემულ საზოგადოების თვალშიაც იმ ჩირქს უფრო ადვილათ მოვიშორებ, რომელიც თქვენმა „პატიოსნებამ" ტყუილ-უბრალოთ მომცხო.

დარკვეთის გზის ოსტატი ეზეკია ს. გურული.

—

გაზეთ „ლამპარის" 30 ნომერში ბ-ნი მშრომელი ეხება ელექტრონის ტრამვაის კანტროლიორთა საქციელს. მართალია კორესპოდენტი ამბობს: მე ყველა კანტროლიორს არ ვეხებოდი და ვინც მტყუანია ის თავის თავს თვითონ იცნობს. კარგი და პატიოსანი, მაგრამ საზოგადოების თვალში ხომ ყველანი დამნაშავეები გამოვდივართ. სახეზე არ შეეტყობა კაცს „პროტოკოლების" წერით გატაცებულია თუ არა. ამისათვის ჩვენ საჭიროთ მიგვაჩნია წერილის ავტორმა გამოაცხადოს ნიშანში ამოღებულ კანტროლიორთა გვარები და ამ სახით დანარჩენი უდანაშაულო პირები გაგვანთავისუფლოს უსაფუძვლო ეჭვისაგან.

იმედია ბ-ნი მშრომელი დააკმაყოფილებს ჩვენს კანონიერ მოთხოვნილებას.

ტრამვაის კანტროლიორები: სევერიან მახარაძე და მიხელ ჯიქიძე.

პატარა ფელეტონი

ყოველ-კვირეული გაზეთი

№ 1. „სახჩობელა" № 1.

კვირა, 28 მაისი, 1906 წ.

წელიწადი პირველი.

გაზეთის ფასი:

თითო ნომერი ღირს -საგენერალ-გუბერნატოროდან რედაქტორის გადასახლებათ.

მწუხარებასა შინა მყოფი ბიუროკრატია აუწყებს ყველა იმათ, ვინც ხალხს უკანტროლოთ ტყავს აძრობს, უდროვოთ გარდაცვალებას (დიდი ხნის მძიმე და ხრონიკული ავათმყოფობის შემდეგ) უძვირფასეს და დაუვიწყარ

თვითმპყრობელობისას.

პანაშვიდი განსვენებულის სულის მოსახსენებლათ გადახდილი იქნება ყოველ-დღე „ვარსკვლავთა პალატაში" (ტრეპოვის მონასტერში) და „სახელმწიფო საბჭოში". ცხედარს გამოასვენებენ რევოლიუციის უკანასკნელ აქტის დროს.

დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული.

თფილისის ბურჟუაზიული კრება. სამშაბათს, 30 მაისს, ცნობილი ხატისოვი წაიკითხავს სახალხო ლექციას „შესახებ სომეხთა ერის აყვავებისა ორთავიან არწივის საფარველ ქვეშ". ლექციის ფასი: ჯიბე სქელი „ბარაშნების" ტკბილი ალერსი, მხურვალე „პროშტების" გზავნა და შოვინისტების სამადლობელი დეპეშები.

ქართველი ავტონომისტ-ფედერალისტები *) მოიწვევენ გამოცდილ გიპნოტიზიორებს (შთამგონებლებს), რათა სოციალდემოკრატებს შთააგონონ სახელმწიფო დუმაში ავტონომიის მოთხოვა. მიაკითხეთ „ივერიის" და „შრომის" რედაქციებში.

სახაზინო თეატრი.

ხუთშაბათს, 1 ივნისს, კონცერტი გამართება.

I

ხრანწიანი ბიუროკრატია (იმღერებს)

„Что намъ грядущій день готовитъ,
Его нашъ взоръ напрасно ловитъ!"
(„ეჰ, რას გვიმზადებს ხვალინდელი დღე?
ამაოდ ვცდილობთ ჩვენ მას დანახვას!").

II

გენერალ-გუბერნატორები (გუნდი).

„О, Русь родная, кто тебя
Усѣялъ мертвыми костями?"
(სამშობლოვ, ჩემო რუსეთო,
ვინ მოგფინა შენ ხალხის ძვლებითა?")

III

„კადეტები" (იმღერებენ კუპლეტს).

„Осторожность, осторожность господа!
Какъ протурятъ—что тогда?".
(„ფრთხილათ, ნელათ, ბატონებო!
გვაპანღურონ—რაღა ვქნათ?")

ბილეთები „გოლოს კავკაზას" რედაქციაში იყიდება.

მთავრობის განკარგულება:

დეპეშები

(ვადიანი)

პეტერბურგი. კადეტებს ენა დაუკოდეს. აპერაციას სოციალ-დემოკრატები გაუკეთებენ.

ახალი ამბები

— დახურული გაზეთების რედაქტორთა თაოსნობით არსდება ბიურო ახალი გაზეთების სახელების გამოსაძებნათ.

— ყოფილმა ქალაქის თავმა ქრისტეფორე ვერმიშევმა ახალი საშუალება აღმოაჩინა ადამიანთა სისხლის მოსარეცხათ.

— ამიერ-კავკასიის რკინის გზის უფროსი პოდპოლკოვნიკი ნეიგებაუერი, რომელსაც 24 ათასი მან. ეძლევა, გულითად მადლობას უძღვნის ყველას, ვინც მეორე გაფიცვა გამართა.

— მცხეთაში დაარსდა გადასახლებულ რედაქტორთა ახალშენი, რომელთაც აზრათ აქვთ შეადგინონ „საურთიერთო დამხმარებელი საზოგადოება".

განცხადებანი

სინდისი იძლევა ქირით. მოიკითხეთ „კავკაზის" რედაქციაში ბ. ოპოჩინინთან.

სოფლიდან წასვლის გამო საჩქაროთ იყიდება ყოველნაირი მათრახები. თავადი დებოშარიძე.

ხელოვნურათ აძრობენ კბილებს "პოლიციის ნაწილში. სხვა გვარ აპერაციებს, თუ ხასიათზე იქნებიან, სახლშიაც გააკეთებენ.

რედაქტორ-გამომცემელი **ნ. აზიანი**

დეპეშები

(პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტო).

26 მაისი

პეტრბურგი. სახელმწიფო სათათბირო. დოლგორუკოვ წინადადებას იძლევა დაუყონებლივ შეუდგენ სიკვდილის დასჯის გაუქმების კანონპროექტის განხილვას. გეიდენი შენიშნავს, რომ მონარხი პარტიათა გარეშე უნდა იდგეს. საჭიროა კონსტიტუციონური ფორმით გადავიდეთ მორიგ კითხვებზე. როდიჩევი აცხადებს, რომ მინისტრებს სურს, რომ პასუხის გება მეფეს მოახვიოს თავზე, მაგრამ დუმა არ გადაუხვევს ამ გზას, რომელსაც ის ადგია სიკვდილის დასჯის კითხვის განხილვაში. ჩვენ უნდა გავაცხადოთ, რომ ამიერიდგან თვითეული სიკვდილით დასჯა მინისტრების ბრალია, რომლებიც პილატეს როლიდან ჯალათების როლში გადადიან.

ლედნიცკი ამბობს, რომ არაა საჭირო უმაღლესი მმართველი ჩავითრიოთ რევოლიუციის ტრიალში. დეე ყველაფერში მინისტრებმა აგონ პასუხი. მიხაილიჩენკო: საჭიროა მივმართოთ ხალხს და მოვიწოდოთ დამფუძნებელი კრება. თავმჯდომარე ორჯელ აჩერებს მას. პეტრაჟიცკის არ ესმის, რატომ ღელავს მშრომელთა ჯგუფი. უნდა ვეცოდნოდა, რომ ბევრი დაბრკოლება შეგვხვდებოდა. არ უნდა გვეფიქრა, რომ მარტო სავარძელში ჯდომა და ჭკვიან მინისტრებთან ბაასი მოგვიხდებოდა. ოგოროდნიკოვი ამბობს, რომ სისხლით შეღებილი აჩრდილები შემოიჭრა სათათბიროში და გვიშლის მუშაობას. საჭიროა თავმჯდომარემ მეფეს მიმართოს. სედელნიკოვი.—სათათბიროს არაფერი არ შეუძლია. არ არის ამნისტია. სიკვდილით დასჯა და თვითნებობა კიდევ გრძელდება, მოახლოვებულია რევოლიუცია.

კოვალევსკი წინადადებას იძლევა, მიმართონ მეფეს, რომ შეაჩეროს სიკვდილით დასჯა ახლო მომავალში. ნაბოკოვი ამბობს, რომ უკიდურესი მემარცხენენი თავის მოქმედებით ხელს უწყობენ რეაქციას. თავმჯდომარე კენჭს უყრის სიპიაგინის წინადადებას, რომ თავმჯდომარემ მიმართოს მეფეს. წინადადება უარყვეს. მიიღეს ნაბოკოვის ფორმულა: სახელმწიფო სათათბირო, მოისმინა რა მინისტრების განცხადება სიკვდილით დასჯის შესახებ აცხადებს, რომ ამიერიდან თითოეული სიკვდილით დასჯა მკვლელობაა და არა მართლმსაჯულების აქტი და გადადის მორიგ კითხვებზე. კრება შეწყდა, გაიხსნა ხუთის ათ მინუტზე. ამოირჩიეს კომისია, რომელმაც უნდა გამოიძიოს მთავრობის უკანონო მოქმედებები. დუმის კულუარებში ხელს აწერენ მოწოდებებს მეფესთან, რომ მან შეაჩეროს სიკვდილით დასჯა კანონის შემუშავებამდის.

პეტერბურგი. სახელმწიფო საბჭო. კრება გაიხსნა 11 საათზე. თავმჯდომარეა ფრიში. მოისმინეს პროფ. კლიუჩევსკის განცხადება, რომელიც უარს ამბობს სახელმწიფო საბჭოს წევრობაზე.

ვლადიმირი. გუბერნატორმა დაარიგა 20,000 ეგზემპლიარი მოწოდება, რომელიც უარყოფს სახელმწიფო სათათბიროს 14 მუშათა დეპუტატების მოწოდებას.

სოხუმი. გემების კომანდების გაფიცვის გამო ქალაქი და ოლქი ფოსტას მოკლებულია.

რიაზანი. პოლიციამ დაიჭირა გაზ. „რიაზანის ვესტნიკ"-ის ნომრები, სადაც გადაბეჭდილი იყო პეტროვის წერილი მუშათა მიმართ.

ვარშავა. მოკლეს პოლიციის ზედამხედველი პოლიაკოვი. მკვლელი მიიმალა.

პეტერბურგი. სენატმა 25 მაისს საქმე კაპიტან ტირკოვისა, რომელიც ს მინისტრმა, ბირილევმა, სამსახურიდან გ და შეურაცხყოფა მიაყენა. სენატმა დ რომ მინისტრმა უკანონობა დაუშვა ტ დათხოვნის დროს.

პეტერბურგი. დაარსდა პოლონელის ტატოს ჯგუფი ეროვნულ ნიადაგზე და ოფიციალური სასწრობება „პოლსკი

სოსნოვიცი. გუშინ დაბრეტეს თოვ ნობმა სამოქალაქო სასწავლებელში, სადაც და სალდათები სდგას, ყუმბარა გადააგდო, შელიც გასკდა, მაგრამ არავინ დაშავებულა.

ლვოვი. სტუდენტების უსიდბის დარ თვის დატუსაღებულებმა, გამოძიების გაგ ბის მიზეზით უკმაყოფილობამ, ციხეში ულობა მოახდინეს. მცველებმა ჭერში ისრ პოლიციამ დააწყნარა არეულობა.

ლორაშანსკი. პოლიტიკურ სიტყვის მოსმენისათვის და სალდათებში პროკ ბის გავრცელებისთვის და პატიმრებს სასწავლებლის მოწაფე იაროცკი.

პოლტავა. ეტაპით გაგზავნეს გოლოვ გუბერნიაში 6 პოლიტიკური დამნაშავე გლეხ

ჩიტა. რენენკამფი ჯერ პეტერბურგში წ მოხსენებისათვის, მერმე საკურნებლათ. პრო რორმა პროტესტი განაცხადა ჯარის-კაცთა შორის საქმის შესახებ განაჩენზე.

26 მაისი.

პეტრბურგი. სათათბიროს კრება 12-ის წ. მზე გაიხსნა. თავმჯდომარემ მოახსენა კრ მინისტრთა რჩევის თავმჯდომარის პასუხი კითხვაზე იმ დეპეშების შესახებ, რომელიც „ გოლოსოვე ვესტნიკში" იბეჭდება. მინის რთა თავმჯდომარე ამბობს, რომ ის პასუხს სცემს მხოლოდ იმ შეკითხვებზე, რომ სათათბიროს მოქმედებას შეეხება. სათათბ გადადის მორიგ კითხვაზე.

მდივნის თანაშემწე კოკოშკინი კითხ მინისტრთა რჩევის პასუხს სიკვდილით დას გაუქმების კანონ-პროექტის გაუქმების შესახ მინისტრები ამბობენ, რომ თვიური ვადის მოკლება არ შეიძლება. ნაბოკოვი ამბობს, სათათბირო უნებლიეთ უნდა დაემორჩილოს გადურ განზრახვას, მაგრამ სიკვდილით დასჯ კითხვას ტრაგიკული მნიშვნელობა აქვს. წინ უნდა მავმართოთ მინისტრების სინდისს (?), რომ შეაჩერონ სიკვდილით დასჯა. როზენბაუმი (მინსკის გუბ.) მინისტრების პასუხში უბრალ ობსტრუქციას ხედავს. სამპაგინი კითხულობ დეპეშებს, რომლებიც მას სევასტოპოლიდან მ დია. იქიდან იტყობინებიან, რომ სამხედრო სასამართლოს უკვე წინდაწინ გადაუწყვეტია ს კაცის სიკვდილით დასჯა 14 მაისის უეშმარ გასროლისათვის. წინადადებას იძლევა მი თოს თავმჯდომარემ მეფეს, რომ მან გა თვის გამოძიებამდი შეაჩეროს სიკვდილით დასჯა. იაკობსონი წინააღმდეგია ყოველნაირი რეზოლიუციების. ეხლა, ამბობს რეზოლიუციების გამოტანის დრო აღარაა, საჭიროა კანონმდებლობას შევუდგეთ ხელი; ნუ მივაქცევთ ყურადღებას მინისტრების პასუხს და დაუყონებლივ შევუდგეთ კანონპროექტის განხილვას. ასიკინი და ალადინი ეთანხმება ამ მოთხოვნას. ალადინს თავმჯდომარე ორჯელ აჩერებს. პირველათ მაშინ, როდესაც ის „პრავიტელსტვენი ვესტნიკის" შეურაცხმყოფელ პროპაგანდაზე ლაპარაკობ თავმჯდომარე" შენიშნავს, რომ ეს კიდევ დამტკიცებული არ არის. მეორეთ მაშინ, როდესაც ალადინი ამბობს ორ მტერს—სახელმწიფო სათათბიროს და სამინისტროს—ერთათ არსებობა არ შეუძლიაო. სათათბირო თუ დარჩება, სამინისტრო უნდა განადგურდეს. თავმჯდომარის შენიშვნაზე ალადინმა უპასუხა, რომ ის არ ფიქრობს სამინისტროს ფიზიკურ განადგურებაზე. ეს სიტყვა მხოლოდ მეტაფორიულათ იხმარა.

რედაქტორ-გამომცემელი კ. თავართქილაძ

განცხადება

ფოთის ქალაქის გამგეობა

ამით აცხადებს, რომ იმ პირთა სია, ვ საც უფლება აქვს მონაწილეობა მიიღ ფოთის ქალაქის საბჭოს ხმოსნების არჩევ ნში ოთხი წლით 1906—1910 წ. წ., თა ნახმათ საქალაქო დებულების 35 მუ ლისა, საყოველთაოთ გამოცხადებული იქ ბა ამა 1906 წლის 1 ივნისს.

საქალაქო დებულების 33 მუხლის მე პუნქტის ძალით, არჩევნებში მონაწილე ბას ვერ მიიღებს ვერც პირადათ და ვერც წარმომადგენლობით ის პირი, ვის მამულზედაც ვალად ითვლება ქალაქის დაფასებ თი გადასახადი ნახევარ წლისაზე მეტი, ამიტომ ქალაქის გამგეობა სთხოვს ყველა ვისაც სურს არ დაკარგოს მომავალ არჩევნებში მონაწილეობის მიღების უფლება, დაიჩქაროს გადასახადის შემოტანა, სანამ საარჩევნო სია გამოცხადდებოდეს იმ წესით, რომელიც დაარსებულია საქალაქო დებულების 38 მუხლის ძალით.

15 მაისი 1906 წ.

ქალაქის თავი **ნ. ნიკოლაძე**
მდივანი **ს. ფარეიშვილ**

(3—1)

---

*) ბლოკისტ-ავტოკეფალისტებიც.

ელექტრო-მბეჭდავი ამხანაგობა „შრომა". ტფილისი, მახულის ქუჩ, 65.